

GELEIDE ERVARINGEN

Eerste deel: Vertellingen

1. Het kind.

Ik loop door een veld. Het is vroeg in de ochtend. Naarmate ik verder loop voel ik me zeker en gelukkig.

Ik kan een gebouw onderscheiden dat er oud uitziet. Het lijkt van steen te zijn gemaakt. Ook het dak, met puntgevel, lijkt op steen. Grote kolommen van marmer markeren de voorkant.

Ik arriveer bij het gebouw en zie een deur van metaal, zo te zien heel zwaar. Vanaf een zijkant komen twee woeste dieren tevoorschijn die zich op me willen werpen. Gelukkig worden ze op korte afstand van mij tegengehouden door strak gespannen kettingen.

Ik kan niet bij de deur komen zonder dat de beesten me aanvallen. Dan gooi ik een pak naar ze toe waar eten in zit. De beesten schrokken het op en vallen in slaap.

Ik nader de deur. Ik bekijk hem. Ik zie geen grendel noch iets anders waarmee ik hem zou kunnen openen. Toch duw ik zachtjes en het deurpaneel wijkt terug met een eeuwenoud metalig geluid.

Een zeer grote en zacht verlichte ruimte verschijnt voor mijn ogen. Ik kan het einde niet zien. Links en rechts zijn schilderijen die tot aan de vloer reiken. Ze zijn zo groot als mensen. Elkeen laat verschillende afbeeldingen zien. Op het eerste doek aan mijn linkerhand staat een man die aan een tafel zit waarop pakken kaarten, dobbelstenen en andere spelattributen liggen. Ik blijf staan kijken naar de vreemde hoed waarmee het hoofd van de speler is bedekt.

Dan probeer ik de verf van een deel van de hoed zachtjes aan te raken, maar ik voel geen weerstand bij het aanraken, mijn arm gaat zelfs door het schilderij heen. Ik breng een been en daarna heel mijn lichaam binnenin het schilderij.

De speler steekt een hand op en roept uit: " Een ogenblik, u kunt niet doorlopen als u geen entree betaalt".

Ik zoek in mijn kleren en haal een kristallen bolletje tevoorschijn dat ik aan hem geef . De speler maakt een instemmend gebaar en ik loop langs hem heen.

Ik bevind mij in een pretpark. Het is avond. Aan alle kanten zie ik mechanisch speelgoed vol licht en beweging. . . Maar er is niemand.

Dan ontdek ik, dichtbij mij een kind van een jaar of tien. Het staat met de rug naar mij toe. Ik loop er naartoe en wanneer het zich omdraait om naar mij te kijken zie ik dat ik het zelf ben toen ik een kind was. (*)

Ik vraag het wat het daar doet en het zegt me iets over een onrechtvaardigheid die ze het hebben aangedaan. Het begint te huilen en ik troost het door het te beloven dat ik het mee zal nemen naar de attracties. Het kind gaat nog steeds door over die onrechtvaardigheid. Dan begin ik, om het kind te begrijpen, me te herinneren wat dat onrecht was dat ik op die leeftijd onderging. (*)

Nu herinner ik het me en om één of andere reden begrijp ik dat het lijkt op dat wat ik onderga in het huidige leven. Ik zit na te denken, maar het kind gaat door met huilen.(*)

Dan zeg ik: " Goed, ik zal dat onrecht dat ze me kennelijk aandoen eens aan gaan pakken. Daartoe zal ik beginnen vriendschappelijk te zijn met de personen die mij in die situatie brengen.(*)

Ik zie dat het kind lacht. Ik liefkoos het en zeg dat we elkaar weer zullen zien. Het groet mij en gaat zeer tevreden weg.

Ik verlaat het park en kom weer langs de speler die mij schuins aankijkt. Op dat moment raak ik zijn hoed aan en hij geeft me een olijke knipoog.

Ik stap uit het schilderij en bevind me wederom in de grote ruimte. Dan loop ik langzaam door de deur naar buiten.

Buiten slapen de beesten. Ik loop onbevreesd tussen hen door.

Een prachtige dag verwelkomt me. Ik keer terug door het open veld, zingend en fluitend, met het gevoel een situatie te hebben doorgrond die ik al heel lang met me mee had gesleept.(*)

2. De vijand.

Ik bevind mij midden in de stad, op het drukste moment van de dag. Auto's en mensen bewegen zich gehaast voort. Ook ik beweeg mij met grote haast.

Plotseling staat alles stil. Alleen Ik kan me bewegen. Dan bekijk ik de mensen. Ik blijf naar een vrouw en daarna naar een man staan kijken. Ik loop in kringetjes om ze heen. Ik bestudeer ze van heel dichtbij.

Daarna klim ik op het dak van een auto en vanaf daar kijk ik om me heen, terwijl ik bovendien constateer dat alles in stilte gehuld is.

Ik denk een ogenblik na en stel vast dat mensen, auto's en allerhande dingen tot mijn beschikking staan. Ogenblikkelijk begin ik alles te doen waar ik zin in heb. Op zo'n manier en zo uitzinnig dat ik na verloop van tijd uitgeput ben.

Ik zit uit te rusten, terwijl nieuwe dingen in mij opkomen. Zo begin ik opnieuw te doen wat bij me opkomt, zonder enige vooringenomenheid.

Maar wie zie ik daar? Niemand minder dan die persoon waar ik nog een paar rekeningen mee te vereffenen heb. Inderdaad geloof ik dat het degene is die me in mijn hele leven het meest benadeeld heeft... Daar de zaken zo niet kunnen blijven, raak ik ineens mijn vijand aan en zie ik dat hij een paar van zijn bewegingen terugkrijgt. Hij kijkt mij verschrikt aan en begrijpt de situatie, maar hij is verlamd zonder verdedigen.

Daarom begin ik hem alles te zeggen wat ik wil en belof hem mijn onmiddellijke wraak.

Ik weet dat hij alles waarneemt, maar niet kan antwoorden, dus begin ik al die situaties in herinnering te brengen waarin hij mij zoveel kwaad heeft gedaan.(*)

Terwijl ik met mijn vijand bezig ben komen er verschillende mensen aanlopen. Zij houden voor ons stil en beginnen de persoon onder druk te zetten. Deze begint onder gehuil te antwoorden dat hij spijt heeft van wat hij heeft gedaan. Hij vraagt om vergeving en valt op zijn knieën, terwijl de nieuw aangekomenen doorgaan hem te ondervragen. (*)

Na enige tijd verkondigen zij dat zo'n slecht mens niet kan blijven leven, dus veroordelen zij hem tot de dood.

Ze staan op het punt hem te lynchen, terwijl het slachtoffer om genade smeekt. Dan vergeef ik hem. Allen eerbiedigen mijn besluit. Daarna gaat de groep zeer berustend weg. Wij zijn opnieuw alleen. Ik profiteer van de gelegenheid om mijn wraakoefening af te ronden, tot zijn groeiende wanhoop. Op zo'n manier dat ik eindig met hem alles te zeggen en aan te doen wat mij geschikt voorkomt.(*)

De lucht wordt geweldig donker en het begint heel hard te regenen. Terwijl ik een schuilplaats zoek zie ik in een raam dat de stad haar normale leven hervat. De voetgangers hollen, de auto's rijden voorzichtig tussen de regengordijnen en de stormvlagen door. Opeenvolgende bliksemflitsen en dreunende donderslagen omlijsten het toneel, terwijl ik door de ruit blijf toekijken.

Ik voel me volkomen ontspannen, alsof ik leeg ben, terwijl ik bijna zonder te denken, toekijk.

Op dat moment verschijnt mijn vijand om beschutting te zoeken tegen de onweersbui. Hij komt naderbij en zegt me: "Wat een geluk dat we ons samen in deze situatie bevinden!"

Hij kijkt me verlegen aan. Ik troost hem met een zachte schouderklop, terwijl hij zijn schouders ophaalt. (*)

Ik begin bij mezelf de problemen van de ander na te gaan.

Ik zie zijn moeilijkheden, de mislukkingen in zijn verleden, zijn enorme frustraties, zijn zwakheid.(*)

Ik voel de eenzaamheid van dit menselijk wezen dat nederig en onzeker naast mij schuilt. Hij ziet er vies en, op een pathetische manier, verwaarloosd uit.(*)

En dan, in een opwelling van solidariteit, zeg ik dat ik hem zal helpen. Hij zegt geen woord. Hij buigt zijn hoofd en bekijkt zijn handen. Ik zie dat zijn ogen betrekken. (*)

Het is opgehouden met regenen. Ik stap de straat op en adem diep de frisse lucht in.

Direct daarop verwijder ik me van de plaats.

3. De grote vergissing.

Ik sta voor een soort tribunaal. De zaal, barstensvol met mensen, is in stilte gehuld. Aan alle kanten zie ik strenge gezichten. De geweldige spanning, die opgelopen is onder de aanwezigen, doorbrekend, neemt de griffier (zijn bril rechtzettend) een papier en verkondigt met plechtige stem: "Deze rechtbank veroordeelt de beschuldigde tot de doodstraf.

Ogenblikkelijk ontstaat er tumult. Sommige mensen klappen, anderen fluiten. Ik kan nog net een vrouw zien die flauwvalt. Dan slaagt een gerechtsdienaar erin de zaal weer stil te krijgen .

De griffier richt zijn troebele blik op mij, terwijl hij vraagt: " Heeft u nog iets te zeggen?" Ik antwoord hem bevestigend. Dan gaat iedereen weer zitten. Onmiddellijk vraag ik een glas water en, na enige agitatie in de zaal, wordt het me door iemand aangereikt. Ik breng het glas naar de mond en neem een mondvol water. Ik voltooi de handeling met diep en lang gorgelen. Dan zeg ik: "Dat is dat! " Iemand van het rechtbank geeft mij een ernstige berisping en zegt: "Hoezo, dat is dat?" Ik antwoord: " Ja, dat is dat". In ieder geval, om hem tevreden te stellen, zeg ik hem dat het water in de plaats erg goed is en "Wie zou dat nou gedacht hebben" en nog een paar van zulke vriendelijkheden. ..

De griffier beëindigt de lezing van het document met de volgende woorden: "...en daarom zal het vonnis vandaag nog ten uitvoer gebracht worden en wel door hem in de woestijn achter te laten zonder eten of drinken. En vooral zonder water. Ik heb gezegd". Ik antwoord hem krachtig: " Hoezo, ik heb gezegd?". De griffier, zijn wenkbrauwen optrekkend, bevestigt: "Ik heb gezegd wat ik heb gezegd". Na enige tijd bevind ik mij midden in de woestijn, rijdend in een auto, begeleid door twee brandweermannen. Op een bepaald punt houden we halt en één van hen zegt: " Uitstappen!" Dus stap ik uit. De wagen keert en gaat dezelfde weg terug. Ik zie hem steeds kleiner worden, totdat hij tenslotte achter de heuvels verdwijnt. De zon is aan het ondergaan, maar heeft nog veel kracht. Ik begin een ontzettende dorst te krijgen. Ik trek mijn hemd uit en leg het op mijn hoofd. Ik onderzoek mijn omgeving. Dan ontdek ik een geul naast een paar duinen. Ik ga naar de duinen toe en ga tenslotte zitten in die kleine ruimte van schaduw die de helling opwerpt.

Er steekt een harde wind op die een wolk van zand doet opstuiven en de zon verduistert. Ik kom uit de geul tevoorschijn, bang om te worden begraven als de wind heviger wordt. Zanddeeltjes geselen mijn blote bovenlijf, als een regenstoot van glassplinters. Na enige tijd word ik door de kracht van de wind omver geworpen.

Als de storm voorbij is, is de zon ondergegaan. In de schemering zie ik voor me uit een bleke hemisfeer, zo groot als een gebouw met verscheidene etages. Ik denk dat het gaat om een luchtspiegeling. Niettemin zet ik me in beweging om er naartoe te gaan.

Van heel dichtbij, bemerk ik dat de constructie uit een zacht materiaal bestaat, zoiets als dun plastic, misschien gevuld met perslucht. Een man, gekleed volgens bedoeïenengebruik, verwelkomt mij. We gaan een met tapijt beklede buis binnen. Er gaat een loopplank doorheen en tegelijkertijd waait er een verkoelende wind om me heen.

We bevinden ons in het binnenste van het bouwsel. Ik zie dat alles omgekeerd is. Je zou zeggen dat het dak een platte verdieping is waaraan verschillende voorwerpen hangen: ronde tafels, hangend met hun poten naar boven gericht; waterstralen die naar beneden vallen, een bocht maken en weer opstijgen en menselijke gedaantes die in de hoogte zitten. Bij het zien van mijn verwondering reikt de bedoeïen me een bril aan, terwijl hij zegt: "Zet hem op!". Dat doe ik en alles wordt weer normaal. Vooraan zie ik een fontein die verticale waterstraaltjes uitspuwt. Er staan tafels en verschillende voorwerpen die op exquise wijze naar kleur en vorm gecombineerd zijn.

Wankelend komt de griffier op me af. Hij zegt dat hij verschrikkelijk duizelig is. Dan leg ik hem uit dat hij de werkelijkheid op zijn kop ziet en dat hij zijn bril moet afzetten. Hij doet zijn bril af en zuchtend hervindt hij zijn evenwicht, terwijl hij zegt: "Inderdaad, nu staat alles weer goed, alleen ben ik wel bijziende". Dan voegt hij eraan toe dat hij me liep te zoeken om me uit te leggen dat ik niet de persoon ben die veroordeeld moest worden; dat alles een treurige vergissing was geweest. Direct daarop verdwijnt hij via een zijdeur.

Een paar stappen verder stuit ik op een groep mensen die op kussens in een kring zitten. Het zijn oude mensen, mannen en vrouwen van verschillend ras en verschillend uitgedost. Allen hebben heel mooie gezichten. Steeds wanneer één van hen zijn mond open doet, komen er geluiden uit die klinken als in de verte draaiende tandraden van enorme machines en reusachtige klokken. Maar ook hoor ik met tussenpozen donderslagen, het gekraak van rotsen, het losraken van ijsschotsen, het ritmische gebrul van vulkanen, het korte tikken van de vriendelijke regen, het doffe geklop der harten; de motor, de spier, het leven. . . maar dat alles in perfecte harmonie als een magistrale orkestratie.

De bedoeïen geeft me een koptelefoon en zegt: "Zet u hem maar op. Het is een vertaler". Ik zet hem op en hoor duidelijk een menselijke stem. Ik begrijp dat het dezelfde symfonie is van één van die oude mensen, voor mijn onhandig gehoor vertaald. Nu hoor ik, wanneer hij zijn mond opendoet: "Wij zijn de uren, wij zijn de minuten, wij zijn de seconden... Wij zijn de verschillende vormen van de tijd. Omdat er met jou een vergissing gemaakt is, zullen we je de gelegenheid geven je leven opnieuw te beginnen. Waar zou je opnieuw willen beginnen? Misschien bij je geboorte... of misschien een ogenblik voor je eerste mislukking. Denk goed na".(*)

Ik heb geprobeerd het moment te vinden waarop ik de controle over mijn leven verloor. Ik leg het de oude man uit.(*)

"Goed", zegt hij, "maar als je naar dat moment terugkeert, hoe ga je het dan aanleggen om een andere richting in te slaan? Bedenk wel dat je je niet zult herinneren wat daarna komt. Er is nog een andere mogelijkheid", voegt hij eraan toe, "je kunt terugkeren naar het moment van de grootste vergissing van je leven en, zonder de gebeurtenissen te veranderen, wel de betekenis ervan veranderen. Op die manier kun je een nieuw leven beginnen".

Op het moment dat de oude man zwijgt zie ik dat alles om me heen verandert in lichten en kleuren, als een omzetting van een film in het negatief. . . totdat alles weer normaal is. Maar dan bevind ik me op het ogenblik van de grote vergissing in mijn leven.(*)

Daar sta ik dan, gedreven om een vergissing te begaan. Maar waarom ben ik verplicht dat te doen?(*)

Zijn er geen andere factoren die van invloed zijn en wil ik die dan niet zien? De fundamentele vergissing, waar is die aan te wijten? Wat zou ik daarentegen moeten doen? Als ik die vergissing niet bega, zal dan mijn levensloop veranderen en zal dat beter of slechter zijn?(*)

Ik probeer te begrijpen dat de omstandigheden die aan het werk zijn niet gewijzigd kunnen worden en ik accepteer alles alsof het ging om een natuurramp: een aardbeving of een rivier die buiten zijn oevers treedt en die het werk en de huizen van de bewoners verwoest.(*)

Ik doe mijn best om te accepteren dat er bij die ongelukken geen schuldigen zijn. Noch mijn zwakheid, noch mijn buitensporigheden, noch de intenties van anderen, kunnen in dit geval veranderd worden.(*)

Ik weet dat als ik me nu niet verzoen, ik mijn hele leven verder met die frustratie opgescheept zal zitten. Dan, met inzet van mijn hele wezen, vergeef ik de anderen en mezelf. Ik geef toe dat dat gebeurde als iets wat niet te controleren was door mij of door anderen. (*)

Het toneel begint zich te wijzigen en verandert in een vermenging van licht en schaduw als op een negatief van een foto. Op hetzelfde moment hoor ik een stem die tegen mij zegt: "Als je je kunt verzoenen met je grootste vergissing, zal je frustratie sterven en zul je erin geslaagd zijn je lot te veranderen".

Ik sta midden in de woestijn. Ik zie een auto aankomen.

Ik roep: "Taxi!" Even later zit ik comfortabel op de achterbank.

Ik kijk naar de chauffeur die als brandweerman gekleed is en zeg tegen hem: "Breng me naar huis...haast u zich niet, zodat ik de tijd heb om me om te kleden." Ik denk: "Wie heeft er niet een ongeluk gehad, ik geloof dat ik een beter mens ben dan ik eerst gedacht had en ik heb bovenal een toekomst om het te bewijzen."

4. De nostalgie.

De veelkleurige lichten flonkeren op het ritme van de muziek. Tegenover me bevindt zich de persoon die mijn grote liefde was. We dansen langzaam en iedere lichtflits toont mij een deel van het gezicht of lichaam van de ander.(*)

Wat is er fout gegaan tussen ons? Misschien was het om geld.(*)

Misschien die andere relaties. (*)

Misschien verschillende ambities. (*)

Misschien het lot of dat wat toentertijd zo moeilijk te definiëren was. (*)

Ik dans langzaam, maar nu met degene die die andere grote liefde was.

Elke lichtflits laat me een deel van het gezicht of lichaam van de ander zien. (*)

Wat is er fout gegaan tussen ons? Misschien was het om geld. (*)

Misschien die andere relaties. (*)

Misschien verschillende ambities.(*)

Misschien het lot of dat wat toentertijd zo moeilijk te definiëren was.(*)

Ik vergeef je en ik vergeef mezelf, want als de wereld om ons heen danst en wij dansen, wat kunnen we dan doen met de rotsvaste beloftes die als van kleur verschietende vlinders waren.

Ik herstel, het mooie en goede uit mijn verleden met jou.(*)

En ook met jou. (*)

En met al diegenen die mijn ogen deden oplichten.(*)

Ach, ja! Het leed, de argwaan, de eenzaamheid, de oneindige triestheid en de verwondingen van de trots zijn het voorwendsel. Hoe onbeduidend zijn ze naast een tedere blik.

Want het grote kwaad dat ik me herinner zijn vergissingen van de dans en niet de dans zelf .

Jou ben ik dankbaar voor de lichte glimlach.

En jou voor de fluistering.

En ik bedankt ze allemaal voor de hoop op een eeuwige liefde.

Ik heb vrede met het verleden. Mijn hart staat open voor de herinneringen aan de mooie ogenblikken.(*)

5. De ideale partner .

Wandelend door een open ruimte, die bestemd is voor industriële exposities, zie ik loodsen en machines. Er zijn veel kinderen, voor wie men mechanische spelen van hoogwaardige technologie heeft bestemd.

Ik nader een reus die gemaakt is van stevig materiaal. Hij staat rechtop. Hij heeft een groot hoofd dat met vrolijke kleuren beschilderd is. Een trap voert naar zijn mond.

Daarover klauteren de kleintjes naar de enorme mondholte en wanneer er eentje naar binnen gaat, sluit deze zich zachtjes. Enkele ogenblikken later wordt het kind uit het achterste deel van de reus naar buiten geduwd, glijdend over een glijbaan die eindigt in het zand. De één na de ander klimt naar binnen en glijdt naar buiten, vergezeld van de feestelijke muziek die uit de reus komt:

"Gargantua slokt de kinderen op, heel voorzichtig, zonder ze pijn te doen, Ja, ja, ja, heel voorzichtig, zonder ze pijn te doen!"

Ik besluit de trap op te gaan en als ik de enorme mond binnenstap kom ik een receptionist tegen die tegen me zegt: "De kinderen gaan verder via de glijbaan en de volwassenen met de lift."

De man gaat door met het geven van uitleg, terwijl we door een doorzichtige buis naar beneden gaan. Op een gegeven ogenblik zeg ik hem dat we zo langzamerhand wel ter hoogte van de begane grond moeten zijn. Hij legt uit dat we nog maar net door de slokdarm gaan, daar de rest van het lichaam zich onder de grond bevindt, in tegenstelling tot de kinderreus die geheel aan de oppervlakte staat. "Ja, er zijn twee Gargantua's in één", zegt hij tegen me, "die van de kinderen en die van de grote mensen. We zijn het middenrif reeds gepasseerd en daarom zullen we gauw bij een zeer aardige ruimte aankomen. Kijk, nu de deur van onze lift open gaat bevinden we ons voor de maag. .. Wilt u hier uitstappen? Zoals u ziet is het een modern restaurant waarin diëten uit alle delen van de wereld geserveerd worden."

Ik zeg tegen de receptionist dat ik nieuwsgierig ben naar de rest van het lichaam. Dus dalen we verder af .

"Nu bevinden we ons in het onderlijf", kondigt mijn begeleider aan, terwijl hij de deur opent. "Het heeft een zeer originele inrichting. De van kleur verschietende wanden zijn delicaat beklede grotten. Het centrale vuur in het midden van de salon is de generator die energie geeft aan de hele reus. De stoelen zijn er ter verpozing van de bezoeker. De zuilen, verspreid over verschillende punten geven de mogelijkheid tot verstoppertje spelen... je kunt erachter vandaan komen en er weer achter verdwijnen. Het is nog leuker als er meerdere bezoekers aan meedoen. Goed, ik laat u hier achter, als u dat wenst. U hoeft zich alleen maar naar de ingang van de lift te begeven opdat de deur zich opent en u weer naar de oppervlakte kunt terugkeren. Alles is automatisch. . . een wonder, vindt u ook niet?"

De deur sluit zich achter me en ik blijf alleen achter in de omschreven ruimte.

Het is net of ik in zee sta. Er zwemt een grote vis door me heen en ik begrijp dat de koralen, de algen en de diverse vormen van leven driedimensionale projecties zijn die een ongelooflijk werkelijkheidseffect geven. Ik ga zitten om dit ontspannende schouwspel op mijn gemak gade te slaan.

Plotseling zie ik dat vanuit het centrale vuur een menselijke gedaante oprijst, waarvan het gezicht bedekt is. Deze komt langzaam naar me toe. Op enige afstand van mij blijft deze staan en zegt: " Goedendag, ik ben een hologram. Mannen en vrouwen proberen in mij hun ideale partner te ontdekken. Ik ben geprogrammeerd om het uiterlijk aan te nemen dat u zoekt, maar hoe is dat uiterlijk? Ik kan niets doen zonder een beetje inspanning van uw kant. Maar als u het probeert, zullen uw hersengolven gedecodeerd, vergroot, overgedragen en opnieuw gecodeerd worden in de centrale computer die op zijn beurt de hercomposities zal maken die mij in staat zullen stellen mijn identiteit te profileren."

"Wat doe ik dan?", vraag ik.

"Ik raad u aan", legt het uit," om op de volgende wijze te werk te gaan. Bedenk welke trekken alle personen gemeenschappelijk hebben gehad met wie u zich gevoelsmatig verbonden voelde. Refereer niet alleen aan het lichaam of het gezicht, maar ook aan de karakters. Bijvoorbeeld: waren zij beschermers, of integendeel inspireerden zij u om hen bescherming te geven?(*)

“Waren zij moedig, verlegen, ambitieus, waren het bedriegers of dromers; of waren zij misschien wreed?”(*)

“En nu: welke onaangename, aanvechtbare of negatieve eigenschappen hebben ze gemeen?”(*)

“Welke positieve eigenschappen hebben ze gemeen?”(*)

“Waarin leek het begin van al die relaties op elkaar?”(*)

“Waarin leek het einde op elkaar?”(*)

“Probeert u zich te herinneren met welke personen u graag een relatie had willen aangaan zonder dat het u gelukt is en waarom het niet gelukt is.”(*)

“Let nu op, ik zal de vormen gaan aannemen waarnaar u streeft. Geef maar aanwijzingen en ik zal ze perfect uitvoeren. Ik ben gereed, wat denkt u ervan? Hoe moet ik lopen? Hoe ben ik gekleed? Wat doe ik precies? Hoe spreek ik? Waar zijn we en wat doen we?”

“Kijk naar mijn gezicht, zoals het is.”(*)

“Kijk in de diepte van mijn ogen want ik ben opgehouden een projectie te zijn om te veranderen in iets echts. . . kijk in de diepte van mijn ogen en zeg me teder, wat je daarin ziet?”(*)

Ik sta op om de persoon aan te raken, maar deze ontwijkt me, verdwijnend achter een zuil.

Wanneer ik daar aankom bemerk ik dat de persoon in rook is opgegaan. Ik voel echter dat een hand zachtjes op mijn schouder wordt gelegd, terwijl iemand zegt:

“Kijk niet achterom. Het moet voldoende voor je zijn te weten dat we heel dicht bij elkaar zijn en dat jouw zoektochten hierdoor opgehelderd kunnen worden”.

Op het moment dat de zin beëindigd wordt draai ik me om, om te zien wie er naast me staat, maar ik neem alleen een schaduw waar die wegvlucht. Tegelijkertijd laait het centrale vuur hoog op en neemt de gloed zo sterk toe dat deze me verblindt.

Het wordt me duidelijk dat de enscenering en de projectie de juiste voorwaarde geschapen hebben om het ideaalbeeld te laten verrijzen. Dat beeld dat in mij is en dat me zelfs beroerd heeft, maar dat door een onbegrijpelijk ongeduld als zand door mijn vingers is weggeleden. Ik weet dat het dicht bij me was en dat is voldoende. Ik stel echter vast dat de centrale computer geen tactiel beeld kon projecteren zoals dat wat ik achter mijn schouder voelde. . .

Ik kom bij de liftingang aan. De deur gaat open en ik hoor een kinderliedje:

“Gargantua slokt de grote mensen op, heel voorzichtig, zonder ze pijn te doen, ja, ja, ja, heel voorzichtig, zonder ze pijn te doen!

6. De wrok.

Het is nacht. Ik bevind me in een oude stad, doorkruist met waterkanalen die onder de bruggen van de straten doorgaan. Met mijn ellebogen leunend op een balustrade kijk ik neer op het langzaam voortbewegen van een troebele watermassa. Ondanks de mist kan ik op een andere brug een groep mensen ontdekken. Ik hoor maar nauwelijks de muziekinstrumenten die de treurige, vals klinkende stemmen begeleiden. Ver klokgelui golft naar me toe als een lange stroom van gejammer.

De groep mensen is weggegaan, de klokken luiden niet meer.

Een dwarsstraat wordt amper verlicht door het onaangename schijnsel van fluorescerende kleuren.

Ik ga op weg, me in de nevel begevend. Nadat ik door stegen en over bruggen ben gelopen, kom ik op een open plek aan. Het is een vierkant plein, ogenschijnlijk leeg. De betegelde vloer voert mij naar de uiterste rand, grenzend aan rustig water.

De boot, die er uitziet als een koets, wacht daar op me. Maar eerst moet ik tussen twee lange rijen vrouwen doorlopen. Gekleed in zwarte tunieken en met fakkels in de hand, zeggen zij in koor: "Oh Dood!, wiens grenzeloos rijk de levenden waar dan ook bereikt. Van jou hangt af welke tijdsspanne je aan ons bestaan geeft. Jouw eeuwige slaap vernietigt de velen, daar niemand aan jouw machtige kracht ontkomt. Jij alleen bezit het verlossende oordeel en geen enkele kunst kan jouw toorn weerstaan, geen smeekbede kan jouw voornemen doen herroepen."

Bij het instappen in de boot word ik geholpen door de veerman, die daarna achter me blijft staan. Ik maak het me gemakkelijk op een ruime zitplaats. Ik merk dat we iets omhoog komen, zodat we lichtjes boven het water liggen. Dan beginnen we ons voort te bewegen, hangend boven een open en onbeweeglijke zee, die als een eindeloze spiegel is die het maanlicht weerkaatst.

We zijn bij het eiland aangekomen. Het nachtelijke licht laat ons een lange weg zien met aan weerskanten cipressen. De boot daalt op het water, een beetje balancerend. Ik stap aan land, terwijl de veerman onbewogen op dezelfde plaats blijft staan .

Ik loop rechtuit tussen de bomen door, die fluiten met de wind. Ik weet dat mijn gang geobserveerd wordt. Ik heb het gevoel dat iets of iemand zich verderop verschuilt. Ik blijf staan. Vanachter een boom roept de schim mij met langzame gebaren. Ik ga er naartoe en als ik er bijna ben, raakt een zware adem, een zucht des doods, mijn gezicht: " Help me", fluistert hij, " ik weet dat je gekomen bent om me uit deze verwarde gevangenis te bevrijden. Jij alleen kan dat doen. .. help me!"

De schim legt uit dat het de persoon is tegen wie ik een diepgewortelde wrok koester. (*)

En, alsof hij mijn gedachten raadt, voegt hij eraan toe: "Het speelt geen rol of degene met wie je door de diepste wrok verbonden bent, gestorven of nog in leven is, want het rijk van de duistere herinnering kent geen grenzen."

Dan vervolgt hij: "Evenmin is het van belang of de haat en de wraakzucht sinds je prille jeugd of sinds gisteren je hart verteert. Onze tijd is onveranderlijk, daarom liggen we altijd op de loer, om in de vorm van verschillende angsten naar voren te treden wanneer de gelegenheid

zich voordoet. En deze angsten zijn onze vergelding voor het vergif dat we iedere keer weer proeven moeten."

Terwijl ik hem vraag wat ik doen moet, verlicht een maanstraal flauwtjes het door een cape bedekte hoofd. Dan wordt de schim duidelijk zichtbaar en herken ik de gelaatstrekken van de persoon die mijn diepste wond veroorzaakt heeft. (*)

Ik zeg hem dingen die ik tegen niemand ooit gezegd zou hebben. Ik spreek met de grootste openhartigheid waartoe ik in staat ben. (*)

Hij vraagt me het probleem nog eens te bekijken en hem de belangrijkste details ongeremd uiteen te zetten, ook als mijn uitdrukkingen beledigend zijn. Hij staat erop dat ik niet nalaat om alle wrok die ik voel op te sommen, anders zal hij voor altijd gevangen blijven. Dus volg ik zijn aanwijzingen op. (*)

Direct daarna laat hij me een stevige ketting zien waarmee hij aan de cipres geketend is. Zonder aarzelen breek ik die met een heftige ruk. Vervolgens valt de cape leeg op de grond en blijft daar liggen, terwijl een silhouet zich in de lucht oplost en de stem zich verijdert in de hoogte, woorden herhalend die ik eerder herkent heb: "Tot een volgende keer! De glimworm verkondigt al het naderen van de dageraad en zijn lichte glans begint al te verbleken. Vaarwel, vaarwel, vaarwel, vergeet me niet!"

Daar ik begrijp dat de dag spoedig zal aanbreken, draai ik me om, om terug te keren naar de boot, maar eerst pak ik de cape op die hij aan mijn voeten heeft laten liggen. Ik leg die over mijn schouder en keer snel terug. Terwijl ik de kust nader, vragen verschillende vluchtige schimmen mij of ik op een dag nog eens terug zal keren om andere wrok gevoelens te bevrijden.

Al dichtbij zee, zie ik een groep vrouwen, gekleed in witte gewaden, ieder met een fakkel in de hand. Aangekomen bij de koets, geef ik de cape aan de veerman. Deze, op zijn beurt, geeft hem aan de vrouwen. Eén van hen steekt hem in brand. De cape verbrandt snel, zonder as achter te laten. Op hetzelfde moment voel ik een grote opluchting, alsof ik met diepe oprechtheid een enorme belediging vergeven heb. (*)

Ik stap in de boot, die er nu uitziet als een moderne speedboot. Terwijl we ons van de kust verwijderen, zonder de motor aan te zetten, hoor ik het vrouwenkoor zeggen: "Jij hebt de macht de lethargische wakker te maken door het hart met het hoofd te verenigen, door de geest van de leegte te bevrijden, door de duisternis te verdrijven van de innerlijke blik en de vergetelheid. Ga heen, Oh, gezegende kracht, waarachtige herinnering, opdat je het leven richt naar de juiste zin."

De motor slaat aan op het moment dat de zon aan de blauwe horizon verschijnt. Ik kijk naar de jonge matroos met zijn krachtige en heldere gezicht, terwijl hij glimlachend snel naar open zee vaart.

Terwijl we met grote snelheid naderen, springen we voort over de lichte golven. De stralen van de zon zetten de trotse koepels van de stad in een gouden gloed, terwijl duiven er in vrolijke vlucht omheen fladderen.

7. De beschermvrouwe van het leven.

Ik drijf op mijn rug in een meer. De temperatuur is zeer aangenaam. Zonder inspanning kan ik langs beide kanten van mijn lichaam kijken, en ik ontdek dat het kristalheldere water me in staat stelt de bodem te zien.

De lucht is helder blauw. Vlakbij is een strand met fijn, bijna wit zand. Het is een baai waar het zeewater, zonder golfslag, binnenstroomt.

Ik voel dat mijn lichaam zachtjes drijft en dat het zich steeds meer ontspant, wat me een bijzonder weldadig gevoel geeft .

Op een gegeven moment besluit ik me om te draaien en dan begin ik met zeer harmonische slagen te zwemmen, totdat ik het strand bereik en langzaam lopend verlaat ik het water.

Het landschap is tropisch. Ik zie palmen en kokosbomen en tegelijkertijd voel ik op mijn huid het contact van de zon en de lichte bries.

Plotseling ontdek ik, rechts van mij, een grot. Dicht erbij slingert de heldere stroom van een beekje zich een weg. Ik loop dichterbij en tegelijkertijd zie ik binnen in de grot de gestalte van een vrouw. Haar hoofd is bedekt met een krans van bloemen. Ik kan haar prachtige ogen zien, maar ik kan haar leeftijd niet bepalen. In elk geval vermoed ik achter dat gezicht, dat vriendelijkheid en begrip uitstraalt, een grote wijsheid. Ik blijf haar gadeslaan, terwijl de natuur verstilt.

"Ik ben de beschermster van het leven", zegt ze me. Bedeesd zeg ik haar dat ik de betekenis van de zin niet goed begrijp. Op dat moment zie ik een hertje dat haar hand likt .

Dan nodigt ze me uit om de grot binnen te gaan, terwijl ze me daarna beduidt te gaan zitten in het zand tegenover een gladde rotswand. Nu kan ik haar niet zien, maar ik hoor dat ze nu zegt: "Haal zachtjes adem en zeg me wat je ziet". Ik begin diep en langzaam in en uit te ademen. Direct verschijnt er op de rots een helder beeld van de zee. Ik adem in en de golven rollen op het strand. Ik adem uit en ze rollen terug. Ze zegt tegen me: "Alles aan je lichaam is ritme en schoonheid. Heel vaak heb je je lichaam ontkend, zonder het wonderbaarlijke instrument te begrijpen waarover je beschikt om je uit te drukken in de wereld." Op dat ogenblik verschijnen op de rots verschillende scènes uit mijn leven, waarin ik schaamte, angst en ontzetting bespeur vanwege aspecten van mijn lichaam. De beelden volgen elkaar op.(*)

Ik voel me onbehaaglijk wanneer ik begrijp dat zij deze scènes ziet, maar ik stel mezelf meteen weer gerust. Dan voegt ze eraan toe: "Zelfs bij ziekte en ouderdom zal je lichaam je, tot het laatste moment, als een trouwe hond begeleiden. Ontken het niet, wanneer het niet aan je gril kan beantwoorden. Maak het intussen sterk en gezond. Verzorg het goed, zodat het altijd tot je dienst is en laat je uitsluitend door de meningen der wijzen leiden. Ik, die door de eeuwen heen gegaan ben, weet wel dat het idee zelf van schoonheid verandert. Als je je lichaam niet als je beste vriend beschouwt, wordt het treurig en ziek. Daarom zul je het volledig moeten accepteren. Dat is het instrument waarover je beschikt om je in de wereld uit te drukken. ...Ik wil dat je nu ziet welk deel van je lichaam zwak en minder gezond is." Meteen verschijnt het beeld van dat deel van mijn lichaam.(*)

Dan legt ze haar hand op die plek en ik voel een opwekkende warmte. Ik registreer golven van energie die op die plek uitstralen en ik ervaar een diepgaande acceptatie van mijn lichaam zoals het is. (*)

“Zorg goed voor je lichaam en volg daarbij uitsluitend de meningen der wijzen en kwel het niet met kwalen die alleen maar in je verbeelding bestaan. Ga nu heen vol levenskracht en in vrede.”

Terwijl ik gesterkt en gezond de grot verlaat, drink ik van het kristalheldere bronwater, dat me volledig verkwikt.

De zon en de lichte bries kussen mijn lichaam. Ik loop door het witte zand naar het meer toe en als ik bij het water aankom, zie ik een ogenblik lang het silhouet van de beschermster van het leven, dat zich vriendelijk in de diepte weerspiegelt.

Ik loop het water in, terwijl ik in mijn binnenste dankbaarheid voel voor dit wonderbaarlijke instrument dat ik van de natuur ontvangen heb. (*)

8. De reddende handeling.

We rijden met grote snelheid over een grote autoweg. Naast me, achter het stuur, zit iemand die ik nooit heb gezien. Op de achterbank zitten twee vrouwen en een man, eveneens onbekend. De auto is omgeven door andere auto's die zich roekeloos voortbewegen, alsof hun bestuurders dronken of gek zijn. Ik weet niet zeker of het nu ochtend wordt of dat de avond valt.

Ik vraag mijn metgezel wat er aan het gebeuren is. Hij kijkt me heimelijk aan en antwoordt in een vreemde taal: "rex voluntas!"

Ik zet de radio aan die me een hevig geknetter en gekraak als van elektrische storingen laat horen. Toch kan ik een zwakke, metalige stem horen die eentonig herhaalt: "...rex voluntas...rex voluntas...rex voluntas..."

De auto's gaan langzamer rijden, terwijl ik langs de kant van de weg talrijke gekantelde auto's zie en een brand die zich daartussen uitbreidt. Na gestopt te zijn, verlaten we allemaal de wagen en we rennen in de richting van het open veld, tussen een zee van mensen die zich angstig voort haasten.

Ik kijk achterom en zie, tussen rook en vlammen, vele ongelukkigen die dodelijk gevangen achter zijn gebleven, maar ik wordt gedwongen om verder te rennen door de mensenmassa die me al duwend meeneemt. Te midden van die waanzin probeer ik tevergeefs een vrouw te bereiken die haar zontje beschermt, terwijl de rumoerige menigte over haar heen rent, waarbij velen op de grond vallen.

Ondertussen neemt de wanorde en het geweld toe en besluit ik mij voort te bewegen in een enigszins diagonale lijn die me toestaat me van de menigte te scheiden. Ik begeef me in de richting van een hogere plek, die de gek geworden mensen dwingt hun geroep af te remmen.

Velen die op de grond gevallen zijn grijpen zich aan mijn kleren vast, zodat die aan flarden gescheurd worden. Maar ik bemerk dat de dichtheid van de mensenmassa aan het afnemen is.

Ik ben erin geslaagd me los te maken en nu klim ik verder naar boven, vrijwel buiten adem. Als ik een ogenblik stil sta, zie ik dat de menigte een richting volgt die tegenovergesteld is aan de mijne, zeker in de overtuiging dat ze, door zich naar een lager gelegen niveau te begeven, sneller uit de situatie zullen kunnen komen.

Ik stel met afgrijzen vast dat dat terrein eindigt in een afgrond. Ik schreeuw uit alle macht om tenminste degenen die het meest dichtbij zijn te waarschuwen voor de naderende ramp. Dan maakt een man zich van de menigte los en komt rennend naar me toe. Zijn kleren zijn volkomen aan flarden en hij zit onder de wonden. Toch komt er een grote vreugde bij me op dat hij zich kan redden. Bij mij aangekomen, grijpt hij me bij een arm en, schreeuwend als een gek, wijst hij naar beneden. Ik begrijp zijn taal niet, maar ik geloof dat hij mijn hulp wil om iemand te redden. Ik zeg hem dat hij even moet wachten, omdat het op dat moment onmogelijk is. . . Ik weet dat hij me niet begrijpt. Zijn wanhoop verscheurt me. De man probeert dan terug te gaan en op dat moment laat ik hem voorover vallen. Verbitterd jammerend blijft hij op de grond liggen.

Ik op mijn beurt, begrijp dat ik zijn leven en zijn geweten gered heb, omdat hij probeerde iemand te redden, maar daarin verhinderd werd.

Ik klim een beetje hoger op en kom op een akker. De aarde is rul en doorkliefd met verse tractorsporen. In de verte hoor ik gewerschoten en ik geloof dat ik begrijp wat daar gebeurt. Ik ga snel van die plek vandaan. Na een tijdje stop ik. Alles is stil. Ik kijk in de richting van de stad en zie een onheilspellende gloed.

Ik begin te voelen dat de grond onder mijn voeten golft en een gerommel, dat uit de diepte der aarde opstijgt, waarschuwt me dat er een aardbeving op komst is. Even later heb ik mijn evenwicht verloren. Bang blijf ik zijdelings op de grond liggen, maar kijkend naar de hemel, bevangen door een grote duizeligheid.

Het trillen is opgehouden. Ik zie een enorme maan, als met bloed bevekt.

Het is ondraaglijk heet en ik adem de bijtende lucht van de atmosfeer in. Intussen weet ik nog steeds niet of het nu dag wordt of juist nacht.

Rechttop zittend hoor ik aanzwellend geronk. Na korte tijd komen, de lucht bedekkend, honderden vliegtuigen voorbij als dodelijke insecten, die verdwijnen in de richting van een voor mij onbekende bestemming.

Vlakbij me ontdek ik een grote hond die, kijkend naar de maan, bijna als een wolf begint te janken. Ik roep hem. Het dier komt schuchter naderbij. Hij staat naast me. Ik aai zachtjes zijn vacht, waarvan de haren recht overeind staan. Ik voel dat zijn lichaam met tussenpozen beeft.

De hond gaat van me weg en begint zich te verwijderen. Ik sta op en volg hem. Zo doorkruisen we een stenige vlakte, totdat we aankomen bij een stroompje. Het dorstige dier stort zich erop en begint het water gulzig te drinken, maar hij deinst terug en valt. Ik kom dichterbij, raak hem aan en stel vast dat hij dood is.

Ik voel een nieuwe aardstok die me omver dreigt te werpen, maar deze gaat over.

Ik draai me om en ontdek in de lucht, in de verte, vier wolkenformaties die met een dof gedreun van donderslagen naderen. De eerste is wit, de tweede rood, de derde zwart en de vierde geel. En die wolken lijken op vier gewapende ruiters op angstaanjagende paarden, die door de lucht rennen en alle leven op aarde verdelgen.

Ik probeer rennend te ontsnappen aan de wolken. Ik begrijp dat ik, als de regen me bereikt, besmet zal worden. Ik ren verder weg, maar plotseling rijst een kolossale figuur voor me op. Het is een reus die me de doorgang verspert. Hij zwaait dreigend met een zwaard van vuur. Ik schreeuw hem toe dat ik verder moet, omdat de radioactieve wolken dichterbij komen. Hij antwoordt me dat hij een robot is die daar geplaatst is om de doorgang voor destructieve mensen te verhinderen. Hij voegt eraan toe dat hij gewapend is met laserstralen en hij waarschuwt me niet dichterbij te komen. Ik zie dat de reus precies twee gebieden van elkaar scheidt; namelijk die, waar ik vandaan kom, stenig en doods, van een andere, vol vegetatie en leven.

Dan schreeuw ik: "Je moet me doorlaten, omdat ik een goede handeling heb verricht!"

"Wat is een goede handeling?", vraagt de robot.

"Dat is een handeling die opbouwt, die samenwerkt met het leven."

"Wel", voegt hij daaraan toe, "wat heb je dan voor'n goeds gedaan?"

"Ik heb een mens van een wisse dood gered en heb bovendien zijn bewustzijn gered".

Onmiddellijk gaat de reus opzij en ik spring naar het beschermde terrein, op het moment dat de eerste regendruppels vallen.

Ik bevind me tegenover een boerderij. Dichtbij staat het huis van de landbewerkers. Door de vensters schijnt een zacht licht. Nu pas merk ik dat de dag aanbreekt.

Aangekomen bij het huis nodigt een ruwe man, met een goedaardig gezicht, me uit om binnen te komen. Binnen is een groot gezin bezig zich voor te bereiden voor de dagelijkse bezigheden. Ze zetten me aan de tafel, waarop een eenvoudige en versterkende maaltijd klaarstaat. Onmiddellijk begin ik water te drinken, zuiver als dat van een bron. Een paar kinderen rennen om me heen.

"Deze keer", zegt mijn gastheer, "Bent u ontsnapt. Maar wanneer u opnieuw de grens van de dood moet passeren, welke samenhang zult u dan kunnen tonen?"

Ik vraag hem om verdere toelichting, omdat zijn woorden me vreemd voorkomen. Hij legt me uit: "Probeer de, wat we zouden kunnen noemen, 'goede handelingen' (om ze een naam te geven) te herinneren die je in je leven hebt verricht. Natuurlijk heb ik het niet over die 'goede handelingen' die de mensen verrichten in de hoop op één of andere beloning. Je dient je alleen die handelingen te herinneren die je het gevoel geven dat wat je voor anderen gedaan hebt, het beste is voor de anderen. . . zo makkelijk is het. Ik geef je drie minuten om je leven te overzien en om vast te stellen welke innerlijke armoede er in je is, mijn goede vriend. En een laatste aanbeveling: als je kinderen hebt of zeer geliefde mensen, verwar dan niet dat wat je

voor hen wilt, met dat wat beter voor hen is". Na dit gezegd te hebben, verlaat hij het huis met al zijn mensen. Ik blijf alleen achter, nadenkend over het voorstel van de landbewerker. (*)

Na korte tijd komt de man binnen en zegt me: "Zie je al hoe leeg je van binnen bent, en als je niet leeg bent, is dat omdat je verward bent. Hoe het ook zij, in alle gevallen bent je leeg. Sta mij toe je een aanbeveling te doen en accepteer deze, omdat het het enige is wat je verder van dienst zal zijn. Laat vanaf vandaag geen enkele dag voorbij gaan zonder je leven te vullen."

Wij nemen afscheid. In de verte hoor ik dat hij me toeroept: "Vertel de mensen dat wat je nu weet!"

Ik verwijder me van de boerderij in de richting van mijn stad.

Dit heb ik vandaag geleerd: wanneer de mens alleen aan zijn eigen problemen denkt, draagt hij de dood in zijn ziel en alles wat hij aanraakt sterft met hem. (*)

9. De valse verwachtingen.

Ik ben aangekomen op de plek die ze me aanbevelen. Ik sta voor het huis van de dokter. Een klein bordje geeft aan: "U die binnentreedt, laat alle verwachtingen achter".

Nadat ik aangebeld heb, gaat de deur open en een verpleegster laat me binnen. Ze wijst me een stoel waarin ik ga zitten. Zij gaat achter een tafel zitten, tegenover mij. Ze pakt een stuk papier en, na het in de schrijfmachine te hebben gedraaid, vraagt ze: "Naam?", en ik antwoord. "Leeftijd? .. beroep? .. burgerlijke staat? .. bloedgroep? .."

De vrouw vult het formulier verder in met de ziektegeschiedenis van mijn familie. Ik antwoord met het opsommen van mijn ziekten. (*)

Ik reconstrueer onmiddellijk alle ongelukken die ik vanaf mijn kindertijd heb ondervonden. (*)

Me strak aankijkend vraagt ze me langzaam: "Strafblad?" Ik geef een beetje ongerust antwoord .

Als ze me vraagt: "Wat zijn uw verwachtingen?", onderbreek ik de reeks gehoorzaam gegeven antwoorden en vraag haar om opheldering. Zonder van haar stuk te raken en me aankijkend alsof ik één of ander insect was, zegt ze: "Verwachtingen zijn verwachtingen! Begint u dus maar te vertellen en een beetje snel graag, want ik heb een afspraak met mijn verloofde."

Ik sta op van de stoel en met één ruk trek ik het papier uit de machine. Daarna verscheur ik het en gooi de stukjes in de prullenmand. Ik draai me een halve slag om en loop naar de deur waardoor ik binnenkwam. Ik merk dat ik hem niet open kan doen.

Met duidelijke ergernis roep ik tegen de verpleegster dat ze hem open moet doen. Ze geeft me geen antwoord. Dan draai ik me om en zie dat de kamer.. . leeg is! Met grote passen bereik ik de andere deur, omdat ik begrijp dat daarachter de behandelkamer is. Ik zeg tegen mezelf dat daar de dokter zal zijn en dat ik hem mijn klachten zal vertellen. Ik doe de deur open en zie een paar centimeter voor mijn neus een muur. "Achter de deur een muur, mooie boel !" . . .Ik

ren naar de eerste deur, nu gaat deze open en opnieuw bots ik tegen een muur die me de toegang verspert. Ik hoor een mannenstem die me door een luidspreker zegt: "Wat zijn uw verwachtingen?" Mezelf beheersend, vuur ik op de dokter af dat we volwassen mensen zijn en dat mijn grootste verwachting logischerwijze is uit deze belachelijke situatie weg te komen. Hij zegt: " Het bord aan de muur bij de ingang waarschuwt degene die aankomt, om alle verwachtingen achter te laten". De situatie komt op me over als een monsterlijke grap en ik ga in de stoel zitten en wacht op een of andere ontknoping.

"Laten we opnieuw beginnen", zegt de stem "u herinnert zich dat u in uw jeugd vele verwachtingen had. Mettertijd merkte u dat ze nooit in vervulling zouden gaan. Al die mooie plannen heeft u dus aan de kant geschoven. . . probeert u het zich te herinneren."(*)

"Wat later", vervolgt de stem "gebeurde hetzelfde en moest u zich erbij neerleggen dat uw wensen niet in vervulling gingen... denkt u na."(*)

"Uiteindelijk heeft u op dit moment verschillende verwachtingen. Ik bedoel niet de verwachting aan deze opsluiting te ontkomen, aangezien deze ruimtelijke begoocheling verdwijnt. Ik praat over iets anders. Ik heb het over wat uw verwachtingen voor de toekomst zijn."(*)

"En van welke weet u diep in uw hart, dat ze nooit in vervulling zullen gaan? Kom op! denkt u eens eerlijk na."(*)

"Zonder verwachtingen kunnen we niet leven. Maar wanneer we weten dat ze vals zijn kunnen we ze niet onbepert vasthouden, aangezien, vroeg of laat, alles zal eindigen in een crisis van mislukking. Als u diep in uzelf zou kunnen kijken tot aan de verwachtingen, waarvan u erkent dat ze niet in vervulling zullen gaan en als u het bovendien voor elkaar zou krijgen om de verwachtingen hier voor altijd achter te laten, dan zou u winnen aan realiteitszin. Laten we opnieuw aan het probleem werken. Zoek de meest diepgaande verwachtingen, die welke zich volgens uw gevoel nooit zullen realiseren. Zorg dat u zich niet vergist! Er zijn dingen die mogelijk lijken, laat die terzijde. Neem alleen die, die niet in vervulling zullen gaan. Kom op! Zoek ze in alle eerlijkheid, ook al wordt u er wat droevig door."(*)

"Neem u voor om ze bij het verlaten van de kamer voor altijd hier achter te laten." (*)

"En laten we nu het werk beëindigen. Bestudeer daarentegen die andere belangrijke verwachtingen die u mogelijk acht. Ik zal u een ruggensteuntje geven: richt uw leven alleen naar datgene wat u mogelijk acht of, waarvan u werkelijk voelt dat het te verwezenlijken is. Het is niet belangrijk of de dingen resultaat opleveren, omdat ze uiteindelijk richting gaven aan uw handelingen." (*)

"We zijn nu klaar. Ga nu weg door de deur waardoor u binnenkwam en doe het snel, want ik moet mijn assistente zien!"

Ik sta op. Ik doe een paar passen, open de deur en verlaat de kamer. Het bord aan de ingang bekijkend, lees ik: "U die weggaat laat hier alle valse verwachtingen achter."

10. De herhaling.

Het is nacht. Ik wandel door een zwak verlichte plaats. Het is een smalle steeg. Ik zie niemand. In ieder geval verspreidt de mist een flauw licht. Mijn voetstappen weerklinken met een hol geluid. Ik ga sneller lopen met de bedoeling bij de volgende lantaarn aan te komen. Als ik daar aangekomen ben bemerk ik een menselijke silhouet. De gedaante staat twee of drie meter bij me vandaan. Het is een oude vrouw, wier gezicht half bedekt is. Opeens vraagt ze met brekende stem hoe laat het is. Ik kijk op mijn horloge en antwoord haar: "Het is drie uur in de ochtend".

Ik verwijder me snel, terwijl ik opnieuw de mist en de duisternis induik, verlangend de volgende lantaarn te bereiken, die ik op een afstand ontwaar.

Opnieuw staat daar de vrouw. Ik kijk op mijn horloge dat nu half drie aanwijst. Ik begin naar de volgende lantaarn te rennen en terwijl ik dat doe draai ik mijn hoofd naar achteren. Inderdaad verwijder ik me van de gedaante die rustig blijft staan in de verte. Al rennend aankomend bij de volgende lantaarn zie ik de gedaante die op mij wacht. Ik kijk op mijn horloge, het is twee uur.

Nu ren ik zonder enige zelfbeheersing langs oude vrouwen en lantaarnpalen, totdat ik uitgeput in het midden van de weg blijf staan. Ik kijk op mijn horloge en zie in het glas het gezicht van de oude vrouw. Ik begrijp dat het einde gekomen is.

Ondanks alles probeer ik de situatie te begrijpen en ik stel mezelf herhaaldelijk de vraag: "Waar vlucht ik voor? . . waar vlucht ik voor?" Een gebroken stem antwoordt me: "Ik ben achter je en voor je. Wat geweest is zal zijn. Maar je hebt veel geluk, want je hebt jezelf tot stilstand kunnen brengen om een moment na te denken. Als je dit oplost, zul je aan je eigen valstrik kunnen ontkomen." (*)

Ik voel me verdwaasd en vermoeid. Niettemin denk ik dat er een uitweg is. Iets doet me de verschillende situaties herinneren waarin ik gefaald heb in mijn leven. Inderdaad komen de eerste mislukkingen uit mijn kinderjaren in mijn herinnering terug. (*)

Dan de mislukkingen uit mijn jeugd. (*)

En ook de meer recente mislukkingen. (*)

Het wordt me duidelijk dat ze zich in de toekomst zullen blijven herhalen, mislukking op mislukking. (*)

Al mijn nederlagen hebben iets met elkaar gemeen en dat is dat de dingen die ik wilde doen, niet geordend waren. Het waren verwarde wensen die uiteindelijk met elkaar in tegenstrijd waren. (*)

Op ditzelfde ogenblik ontdek ik dat veel dingen die ik in de toekomst wil bereiken tegenstrijdig zijn. (*)

Ik weet niet wat ik met mijn leven moet beginnen en toch wil ik, op een verwarde manier, veel dingen bereiken.

Ja, ik ben bang voor de toekomst, en ik zou niet willen dat vroegere mislukkingen zich herhalen.

Mijn leven is als verlamd, in deze mistige steeg, tussen krachteloze opflikkeringen .

Onverwachts gaat er achter een venster een licht aan en daarvandaan roept iemand me toe: " Heeft u iets nodig?"

" Ja", antwoord ik, " ik wil hier uit!"

"Oh, nee!... alleen kan men er niet uitkomen."

"leg me dan wat ik doen moet."

" Dat kan ik niet. Bovendien, als we zo door blijven schreeuwen, zullen we alle burens wakker maken. Met de slaap van de burens speelt men niet! Goedenacht."

Het licht gaat uit. Dan komt de sterkste wens in me op: weggelopen uit deze situatie. Ik heb het gevoel dat mijn leven alleen veranderen zal als ik een uitweg vind. De steeg heeft ogenschijnlijk een betekenis, maar het is slechts een herhaling, vanaf de geboorte tot de dood. Een valse betekenis. Van lantaarn tot lantaarn, totdat, op een bepaald ogenblik, mijn krachten het voor altijd zullen begeven.

Ik ontdek links van mij een wegwijzer met pijlen en letters. De pijl die wijst naar deze steeg geeft aan: 'Herhaling van het leven'. Een andere pijl wijst op: 'Annulering van het leven' en een derde: 'Opbouw van het leven'. Ik denk hier een ogenblik over na.(*)

Ik neem de richting die de derde pijl aanwijst. Terwijl ik uit de steeg in een brede en helder verlichte straat kom, heb ik het gevoel dat ik op het punt sta iets beslissends te ontdekken.(*)

11. De reis.

Ik klim te voet over een bergachtige weg. Ik blijf een ogenblik staan en kijk achterom. In de verte zie ik de lijn van een rivier en iets wat een bosje zou kunnen zijn. Verder weg, een roodachtige woestijn die verdwijnt in de mist van de schemering.

Ik loop een eindje verder, terwijl het pad smaller wordt, totdat het bijna verdwijnt. Ik weet dat er een laatste traject ontbreekt, het moeilijkste, om bij de top te komen. De sneeuw hindert mij nauwelijks bij het lopen, dus ga ik door met de beklimming. Ik ben bij de rotswand aangekomen. Ik bestudeer hem zorgvuldig en ontdek in haar structuur een kloof waar ik doorheen zou kunnen klauteren. Ik begin te klimmen, mijn voeten, gehuld in bergschoenen, stevig neerzettend op uitstekende punten. Ik druk mijn rug tegen de rand van de kloof en zoek houvast met mijn elleboog en mijn andere arm. Ik klim verder.

De kloof wordt smaller. Ik kijk omhoog en omlaag. Ik ben halverwege. Het is onmogelijk me in één van beide richtingen voort te bewegen. Ik verander van positie en bevind me nu met mijn voorkant tegen het gladde oppervlak geklemd. Ik zet mijn voeten stevig neer en strek

heel langzaam een arm uit naar boven. De rots kaatst de vochtige lucht van mijn uitademing weer naar me terug. Ik tast rond zonder te weten of ik een kleine houvast zal vinden. Ik strek voorzichtig mijn andere arm uit. Ik voel dat ik slinger. Mijn hoofd begint zich langzaam van de rots los te maken. Dan, mijn hele lichaam. Ik sta op het punt om achterover te vallen..., maar dan voel ik een kleine holte waar ik mijn vingers in vastklem. Ik grijp me stevig vast en klauter zonder moeite het laatste stuk verder omhoog.

Eindelijk ben ik boven. Ik ga recht overeind staan en vóór mij strekt zich een oneindig grote weide uit. Ik doe een paar stappen voorwaarts. Dan draai ik me om. Bij de afgrond is het nacht; aan de kant van de vlakke vluchten de laatste stralen van de zon in velerlei kleurschakeringen. Ik sta juist beide ruimtes met elkaar te vergelijken als ik een scherp geruis hoor. Wanneer ik omhoog kijk zie ik daar een heldere schijf hangen die daarna, boven mij cirkelend, begint te dalen.

Hij is vlakbij neergestreken. Gedreven door een innerlijk roep ga ik er onbevangen op af. Ik stap naar binnen en het is of ik door een gordijn van lauwwarme lucht heenga. Direct merk ik dat mijn lichaam lichter wordt. Ik bevind mij in een doorzichtige bel, die van onderen afgeplat is.

Alsof we aan een grote elastiek vastzitten, schieten we ineens recht omhoog. Ik geloof dat we in de richting van Beta Hydri gaan of misschien naar NCG 3621 (?). Ik kan nog net vluchtig de schemering over de weide zien vallen.

We stijgen sneller, terwijl de hemel donker wordt en de aarde zich verwijderd.

Ik voel dat de snelheid toeneemt. De heldere sterren verschieten van kleur tot ze in de complete duisternis verdwijnen.

Voor me uit zie ik één enkel goudkleurig lichtpunt dat groter wordt. Daar gaan we op af. Nu doemt een grote ring op, die zich voortzet in een zeer lange doorzichtige tunnel. Op een gegeven moment houden we plotseling stil. We zijn neergedaald op een open plek. Ik ga weer door het lauwwarme luchtgordijn en stap uit het ding.

Ik sta tussen doorzichtige wanden die, wanneer ik erdoor loop, muzikale kleurveranderingen teweeg brengen.

Ik ga verder tot ik bij een ruimte kom waar ik middenin een groot beweeglijk object zie, onmogelijk met de blik te bevangen, omdat wanneer men een richting op de oppervlakte ervan volgt, deze eindigt in het inwendige van het object. Ik voel me duizelig worden en wend mijn blik af.

Ik ontmoet een, op het oog, menselijke gedaante. Ik kan het gezicht niet zien. Het strekt een hand naar me uit waarin ik een stralende bol zie. Ik begin het te naderen en neem de bol in een handeling van volledige acceptatie en houd hem tegen mijn voorhoofd. (*)

Dan, in complete stilte, merk ik dat er iets nieuws in mijn binnenste begint te leven. Opeenvolgende golven en een groeiende kracht doorstromen mijn lichaam, terwijl er een diepe vreugde in mij opwelt.(*)

Ik weet dat de gedaante zonder woorden tegen me zegt: "Keer terug naar de wereld met je voorhoofd en je handen verlicht".(*)

En zo aanvaard ik mijn lot. Daarna de bel en de ring en de sterren en de weide en de rotswand.(*)

Tenslotte de weg en ik, nederige pelgrim die terugkeert naar zijn medemensen.(*)

Ik, die verlicht terugkeer naar de tijd, naar de routine van alledag, naar de menselijke smart, naar zijn simpele vreugde.

Ik, die met mijn handen geef wat ik kan; die beledigingen ontvang en broederlijke begroetingen, ik zing tot het hart dat vanuit de donkere afgrond opnieuw geboren wordt door het licht van de vurig verlangde Zin. . .

12. Het festival.

Liggend in een bed denk ik in de zaal van een ziekenhuis te zijn. Ik hoor, nauwelijks waarneembaar, het druppen van een niet goed dichtgedraaide kraan. Ik probeer mijn ledematen en mijn hoofd te bewegen, maar ze reageren niet. Ik hou met moeite mijn oogleden open.

Het lijkt me dat iemand naast me gezegd heeft dat gelukkig alle gevaar geweken is... dat alles nu een kwestie van rust is. Op een onverklaarbare manier bezorgen die woorden me een groot gevoel van opluchting. Mijn hele lichaam voelt zwaar en slaperig en steeds meer ontspannen.

Het plafond is wit en glad, maar iedere waterdruppel die ik hoor vallen schittert tegen die oppervlakte als een lichtstraal. Een druppel, een lichtstraal. Dan nog één.

Daarna, een heleboel stralen. En nog later, golven. Het plafond is aan het veranderen, terwijl het het ritme van mijn hart volgt. Het kan een effect zijn van de bloedvaatjes in mijn ogen. Het ritme begint de afbeelding van het gezicht van een jonge persoon te vormen. "Hé jij", zegt deze, "waarom kom je niet?"

"Natuurlijk", denk ik, "waarom niet?"

...Daar voor mij uit is het muzikfestival bezig en het geluid van de instrumenten overspoelt een enorme ruimte met licht, waarvan de bodem bedekt is met groen gras en bloemen.

Ik zit achterover geleund op de weide naar het spektakel te kijken. Om mij heen bevindt zich een enorme mensenmassa, maar tot mijn genoegen stel ik vast dat ze niet bovenop elkaar zitten, omdat er veel ruimte is. In de verte zie ik oude vrienden uit mijn kinderjaren. Ik bemerk dat ze het echt naar hun zin hebben.

Ik richt mijn aandacht op een bloem die aan een tak vastzit met een heel fijn, doorzichtig stengeltje, waarvan het stralende groen zich, binnenin, steeds meer verdiept. Ik steek mijn hand uit en strijk zachtjes met een vinger over het koele zuivere steeltje, dat slechts hier en daar een heel klein uitstulpinkje vertoont. Dan, verder naar boven, tussen de smaragden blaadjes door, kom ik bij de bloemblaadjes die zich openen in een veelkleurige explosie.

Bloemblaadjes, als de ramen van een kathedraal, als robijnen, als vuur van oplichtende houtblokken in de open haard... En in die dans van kleurschakeringen voel ik dat de bloem leeft alsof zij een deel van mij was. (*)

En de bloem, geprikkeld door mijn aanraking, laat een lome dauwdruppel vallen die nog net wordt opgevangen door een laatste blad. De druppel trilt in een ovaal, wordt dan langer en, reeds in de lege ruimte, plat, om dan weer opnieuw zijn ronde vorm aan te nemen, vallend in een eindeloze tijd, vallend, in de onbegrensde ruimte. . . Tenslotte, de hoed van de paddenstoel rakend, rolt hij erover heen als kwikzilver om naar de rand te glijden. Daar stort het zich, in een vrijheidsroes op een plasje, waarin het een woelige golfslag veroorzaakt, die een eiland van marmerachtige steen overgiet.(*)

Ik verhef mijn blik om een goudkleurige bij te zien die naderbij komt om de nectar uit de bloem op te zuigen. En in die heftige levensspiraal sluit ik mijn oneerbiedige hand en haal hem weg van die verblindende perfectie.

Mijn hand... Ik kijk er verbaasd naar, alsof ik hem voor het eerst zag. Ik draai hem om, mijn vingers buigend en strekkend, ik zie de doorkruisingen in mijn handpalmen en door die lijnen begrijp ik dat alle wegen van de wereld daarin samenkomen. Ik voel dat mijn hand en de diepe lijnen ervan mij niet toebehoren en in mijn binnenste ben ik dankbaar voor het niet bezitten van mijn lichaam.

Vóór mij is het festival in volle gang en ik weet dat de muziek mij verbindt met dat meisje dat haar kleding bekijkt en met die jongeman die, een blauwe kat strelend, tegen een boom geleund zit .

Ik weet dat ik ditzelfde vroeger al eens beleefd heb en dat ik het onregelmatige silhouet van de boom heb opgemerkt en de verschillen in de omvang van de lichamen. Een andere keer reeds, heb ik die oker kleurige, teder gevormde en als uit karton geknipte wolken gezien in het heldere hemelblauw van de lucht.

En ook die tijdloze gewaarwording heb ik ervaren, waarin mijn ogen niet lijken te bestaan, omdat ze alles transparant zien, alsof het geen ogen waren voor het dagelijks kijken, het soort dat de werkelijkheid vertroebelt. Ik voel dat alles leeft en dat alles goed is: dat de muziek en de dingen geen naam hebben en dat niets ze werkelijk aan kan duiden.(*)

In de fluwelen vlinders, die om mij heen fladderen, herken ik de warmte van de lippen en de breekbaarheid van de gelukkige dromen. De blauwe kat komt vlak bij me. Ik wordt me ineens bewust van iets voor de handliggende. Hij beweegt uit zichzelf, zonder kabels, zonder afstandsbediening. Hij doet het uit zichzelf en dat doet me versteld staan. Ik weet dat er in zijn perfecte bewegingen en achter zijn gele, prachtige ogen een leven huist en dat al het andere een vermomming is: zoals de schors van de boom, zoals de vlinders, zoals de bloem, zoals de kwikachtige druppel, zoals de uitgeknipte wolken, zoals de hand van de samenkomende lijnen. Voor een moment lijkt het of ik contact heb met iets universeels.(*)

. . .Maar een zachte stem onderbreekt mij, juist voor ik overga naar een andere bewustzijnstoestand. "Geloof u dat de dingen zo zijn?", fluistert de onbekende mij toe. "Ik zeg u dat ze noch het één, noch het ander zijn. U zult gauw weer terugkeren naar uw grijze wereld, zonder diepgang, zonder vreugde, zonder inhoud. En u zult denken dat u de vrijheid verloren heeft. Op dit moment begrijpt u me niet, aangezien u niet beschikt over de capaciteit

om te denken zoals u wilt. Uw ogenschijnlijke toestand van vrijheid, is slechts een scheikundig product. Dat overkomt duizenden mensen die ik steeds van advies dien. Goedendag!"

De aardige mevrouw is verdwenen. Het hele landschap begint te verdwijnen in een helder grijze spiraal, totdat het golvende plafond verschijnt. Ik hoor het druppelen van de kraan. Ik weet dat ik in een kamer in bed lig. Ik voel dat de saaiheid van mijn zintuigen zich verdunt. Ik probeer mijn hoofd te bewegen en dat lukt. Vervolgens mijn ledematen. Ik rek me uit en constateer dat ik in perfecte conditie verkeer. Ik spring gestrekt uit bed, alsof ik jaren heb gerust.

Ik loop naar de deur van de kamer. Ik open hem. Ik zie een gang. Ik wandel snel in de richting van de uitgang van het gebouw. Ik kom daar aan. Ik zie een grote open deur, waardoor veel mensen gaan in beide richtingen. Ik daal een paar treden af en bereik de straat.

Het is vroeg in de ochtend. Ik kijk op een klok aan de muur en begrijp dat ik moet opschieten. Een bange kat steekt over tussen voetgangers en auto's. Ik zie hem rennen en, zonder te weten waarom, zeg ik tegen mezelf: "Er is een andere realiteit die mijn ogen niet elke dag zien".

Spelen met beelden

1. Het dier .

Ik bevind mij in een geheel verduisterde plaats. Met mijn voet rondtastend, voel ik dat het terrein onregelmatig is, tussen plantaardig en steenachtig. Ik weet dat er ergens een afgrond is. Zeer dichtbij neem ik dat dier waar dat altijd al een onmiskenbaar gevoel van afschuw en angst bij mij heeft opgeroepen. Misschien één dier, misschien meer. . . maar het is zeker dat er iets onafwendbaar dichtbij komt.

Een gezoem in mijn oren, soms vermengt met een verre bries, contrasteert met de definitieve stilte. Mijn wijd geopende ogen zien niet, mijn hart klopt snel en ook al is mijn ademhaling fijn als een draad, onderdrukt mijn keel toch de doorgang van een bittere smaak. Iets komt er naderbij, maar wat is er achter mij, dat mij de haren te bergen doet rijzen en ijskoude rillingen over mijn rug doet lopen?

Ik sta te trillen op mijn benen en als iets me van achteren vastgrijpt of van achteren op me afspringt, dan zal ik geen enkele verdediging hebben. Ik sta onbeweeglijk... Ik wacht alleen af. Ik denk koortsig aan het dier en aan die gelegenheden waarin het zich dichtbij mij bevond. In het bijzonder op dat ene moment. Ik beleef dat moment opnieuw.(*)

Wat gebeurde er toen? Wat gebeurde er toen in mijn leven? Ik probeer me de frustraties en angsten te herinneren die ik had toen dat gebeurde.(*)

Ja, ik bevond mij op een kruispunt in mijn leven en dat viel samen met het voorval van het dier. Ik voel een dwingende noodzaak om het verband te vinden.(*)

Ik merk dat ik al kalmer kan nadenken. Ik geef toe dat er dieren zijn die bij praktisch ieder mens een gevoel van onbehagen opwekken, maar ik begrijp ook dat niet iedereen de controle over zichzelf verliest in hun nabijheid. Ik denk hier over na. Ik vergelijk het uiterlijk van het gevaarlijke wezen met de situatie waarin ik mij bevond toen dat gebeurde. (*)

Nu probeer ik, alweer kalm, te voelen welk deel van mijn lichaam mij tegen dat gevaarlijke dier zou kunnen beschermen. Daarna relateer ik dat lichaamsdeel aan de moeilijke situatie waarin ik verkeerde toen, destijds, het ongeluk gebeurde. (*)

Het dier riep in mij de verschijning op van dat moment in mijn leven dat nog niet is opgelost. Dat duistere en smartelijke moment dat ik me soms niet weet te herinneren, is het punt dat ik moet ophelderen. (*)

Ik zie boven mij een nachtelijke hemel en vóór mij het morgenrood van een nieuwe dag die aanbreekt. Heel snel brengt de dag alles tot leven. Hier, op deze malse weide, loop ik ongedwongen over een tapijt van gras, bedekt met dauw. Een voertuig komt snel naderbij. Het houdt stil naast mij en er stappen twee personen uit, gekleed als verplegers. Ze groeten mij hartelijk en leggen me uit dat zij het dier gevangen hebben dat mij zo'n schrik aanjaagt. Ze vertellen, dat wanneer ze een boodschap van angst ontvangen ze naar het huis toegaan en, nadat zij het dier gevangen hebben dat die angst oproept, het laten zien aan de persoon in kwestie, zodat hij het goed kan bestuderen. Meteen zetten ze het beest, zorgvuldig bewaakt, voor mij neer. Inderdaad gaat het om een onschadelijk exemplaar. Ik maak van de gelegenheid gebruik om hem op mijn gemak vanuit alle hoeken en gaten te bekijken. De mannen aaien hem zacht en het beestje antwoordt goedaardig. Daarna nodigen ze me uit hetzelfde te doen. Ik voel een grote vrees, maar na de eerste schok die door mij heengaat, volgt een nieuwe poging en daarna nog één, totdat ik het uiteindelijk kan aaien. (*)

Het reageert zeer vreedzaam en met zeer lome bewegingen. Daarna begint het te krimpen totdat het verdwijnt.

Terwijl de auto vertrekt, probeer ik me opnieuw de situatie voor de geest te halen die ik doorleefde toen (lang geleden) de aanwezigheid van het dier me angst aanjoeg. (*)

Ik ervaar een sterke impuls en begin sportief te rennen, profiterend van de vroege ochtend en de gezonde lucht. Ik beweeg me ritmisch en zonder moeite, terwijl ik diep ademhaal. Ik voer mijn snelheid op en voel mijn spieren en mijn hart werken als een goed lopende machine. Terwijl ik zo vrij hardloop herinner ik mij mijn angst, maar ik voel dat ik al veel sterker ben en dat ik die binnenkort voor altijd overwonnen zal hebben.

Terwijl de zon zijn licht verspreidt nader ik snel mijn stad, met mijn longen vol met lucht en mijn spieren bewegend in harmonieuze synchronisatie. Ik voel die delen van mijn lichaam waarin de angst toegreep, sterk en onaantastbaar. (*)

2. De slee

Ik bevind me op een groot met sneeuw bedekt terrein. Om mij heen zijn veel mensen verschillende wintersporten aan het beoefenen. Ik realiseer me dat het, ondanks de

schitterende zonneshijn, koud is, vanwege de wasem die ik uitadem. Ik voel alleen af en toe ijsskoude windvlagen op mijn gezicht..., maar dat is wel prettig.

Er komen een paar vrienden aan die een slee bij zich hebben. Ze beduiden me er op te gaan zitten en ermee te rijden. Ze leggen me uit dat het een perfect ontwerp is en dat het onmogelijk is de controle er over te verliezen. En dus ga ik erin zitten en pas de riemen en hardware aan. Ik doe de sneeuwbril op en start de motoren die fluiten als kleine jets. Ik druk zachtjes het gaspedaal in met mijn rechtervoet en de slee komt in beweging. Ik haal mijn voet een stukje terug en druk op het linkerpedaal. Het toestel staat gehoorzaam stil. Dan draai ik het stuur naar rechts en naar links, zonder enige moeite. Dan gaan twee of drie vrienden vooruit, glijdend op hun ski's. " Daar gaan we dan!", roepen ze. En ze beginnen zigzaggend aan de afdaling langs de magnifieke berghelling.

Ik druk op het gaspedaal en kom heel keurig en rustig in beweging. Ik begin aan de afdaling, achter de skiërs aan. Ik zie het prachtige landschap, bedekt met sneeuw en coniferen. Verder naar beneden een paar houten huizen en in de verte een heldere vallei.

Zonder vrees voer ik de snelheid op en passeer een skiër, daarna nog één en tenslotte ook nummer drie. Mijn vrienden groeten me met groot rumoer. Ik ga in de richting van de dennen die op mijn pad verschijnen en ontwijk ze met smetteloze bewegingen. Dan maak ik me op om de machine nog sneller te laten gaan. Ik geef plankgas en voel de enorme kracht van de motoren. Ik zie de dennenbomen als vage schimmen langs mij heen schieten. Terwijl de sneeuw achter me blijft hangen in een heel fijne witte nevel. De ijzige wind rekt de huid van mijn gezicht uit en alleen met grote moeite kan ik mijn lippen op elkaar houden.

Ik zie een houten schuilhut die snel groter wordt en aan de beide zijden sneeuwschansen om het ski springen te beoefenen. Ik aarzel niet. Ik houd op de linker aan. In een oogwenk ben ik er bovenop en op dat moment zet ik de motoren af om te voorkomen dat ze bij het neerkomen in brand zullen vliegen . . .

Als een projectiel schiet ik omhoog in een geweldige vlucht. Ik hoor alleen het gebrul van de wind terwijl ik honderden meters begin te vallen. Terwijl ik de sneeuw nader stel ik vast dat de hoek van mijn val precies samenvalt met de glooiing van de berghelling en dus kom ik zacht neer. Ik start de motoren en ga, gas gevend, op de vallei af .

Ik begin geleidelijk aan af te remmen en schuif mijn sneeuwbril omhoog. Ik ga langzaam in de richting van een hotelcomplex waar talrijke kabelbanen vandaan vertrekken die de sportievelingen de bergen op brengen.

Tenslotte kom ik op een esplanade. Vóór mij, aan mijn rechterkant bemerk ik de zwarte ingang van een tunnel, die er uit ziet als een spoorwegtunnel. Ik stuur er langzaam op af. Waarbij ik door een paar poelen gesmolten sneeuw heen moet. Bij de tunnelingang aangekomen verzeker ik me ervan dat er geen treinrails zijn en ook geen sporen van voertuigen. Toch denk ik dat er grote vrachtwagens doorheen kunnen rijden. Misschien is het een soort opslagplaats voor sneeuwruimers.

Hoe dan ook, ik ga langzaam de tunnel binnen. Deze is flauwtjes verlicht. Ik doe de koplamp aan en in de sterke straal ervan kan ik een rechte weg onderscheiden van een paar honderd meter. Ik geef gas. Het lawaai van de motoren weergalmt en de echo's vermengen zich met elkaar. Ik ga steeds sneller. Voor me uit zie ik dat de tunnel een bocht maakt en in plaats van te

remmen geef ik méér gas, zodat ik, bij die plek aan gekomen, zonder moeilijkheden over de tunnelwand voort glij. Nu gaat de weg naar beneden en verder vooruit draait hij in een spiraal weer omhoog, een spiraal beschrijvend alsof het gaat om een serpentine of een fantastische trekveer.

Ik geef gas, ik ga naar beneden. Ik stijg op en op een bepaald moment begrijp ik dat ik over het dak van de tunnel voort snel om dan weer te dalen en in horizontale lijn te komen. Ik rem zachtjes en maak me gereed om te dalen in een val als die van een achtbaan. De helling is erg stijl. Ik begin de afdaling, maar tegelijkertijd rem ik af. De snelheid wordt getemperd. Ik bemerk dat ik over een smalle brug rijd die de leegte doorsnijdt. Aan weerskanten heerst een diepe duisternis. Ik rem nog meer af en neem de horizontale rechte weg van de brug die precies even breed is als de slee. Maar ik voel me zeker. Het materiaal is solide. Voor zover ik in het licht van de koplamp kan zien, verschijnt mijn weg als een strak gespannen draad zonder dak, zonder bodem, zonder wanden . . ., los van onpeilbare diepten diepten. (*)

Ik breng de slee tot stilstand, geïnteresseerd in het effect van de situatie. Ik begin mij verschillende gevaren voor te stellen, maar zonder paniek: de brug die instort en ik die in de diepte val. Dan, een enorme spin die langs zijn dikke zijden draad afdaalt..., tot hij bij me aangekomen is alsof ik een vliegje was. Tenslotte stel ik me een kolossale afgrond voor en lange tentakels die vanuit de duistere diepten omhoog reiken. (*)

Hoewel de omgeving zich ervoor leent, stel ik vast dat ik toch voldoende innerlijke kracht bezit om mijn angsten te overwinnen. En daarom probeer ik me nóg iets gevaarlijks of afschuwelijks voor te stellen en ik verlies me in die gedachten. (*)

Ik ben uit mijn trance gekomen en ik voel me gesterkt door de test die ik me heb opgelegd, dus zet ik de motoren weer aan en geef gas. Ik ga de brug over en kom wederom bij een tunnel die lijkt op die van het begin. Met grote snelheid neem ik een lange helling. Ik geloof dat ik zowat op het niveau van de uitgang ben.

Ik zie daglicht dat groter wordt in omtrek. Nu rijd ik rechtdoor, snel naar buiten en kom weer bij de open ruimte van het hotelcomplex. Ik ga heel langzaam om de mensen te ontwijken die rondom mij heen lopen. Zo ga ik heel langzaam verder totdat ik bij een uithoek van de plek kom die een verbinding maakt met de skipistes. Ik doe de bril op en geef gas om voldoende snelheid te maken voor de berghelling die zal eindigen bij de top vanwaar ik mijn afdaling begon. Ik ga sneller en sneller en sneller. . . Ik ga de helling op met de ongelofelijke snelheid waarmee ik hem was afgedaald. Ik zie de houten schuilhut dichterbij komen en de twee springschansen aan weerszijden, alleen doemt er nu een verticale muur op die me van ze scheidt. Ik draai naar links en stijg verder tot ik over een bergflank heen ben, ter hoogte van de springschansen. De dennenbomen gaan als vage schaduwen langs mij heen terwijl de sneeuw achter me blijft hangen in een hele fijne witte nevel...

Voor me uit zie ik mijn drie vrienden staan die mij met hun opgeheven skistokken groeten. Ik draai in een gesloten cirkel om hen heen, terwijl ik sneeuw gordijnen over hen heen stuif. Ik ga verder omhoog en kom aan op de top van de berg. Ik sta stil. Ik zet de motoren af. Ik schuif mijn bril omhoog. Ik maak de sluiting van mijn riemen los en stap van de slee af.

Ik strek mijn benen en rek me helemaal uit, maar ik voel me nauwelijks stijf. Aan mijn voeten en langs de prachtige berghelling naar beneden, zie ik de coniferen, en héél in de verte, als een onregelmatige stip, het hotelcomplex.

Ik ruik de zeer zuivere lucht en voel de zon op mijn gezicht branden. Ik heb het sterke gevoel een grotere controle over mezelf bereikt te hebben.(*)

3. De schoorsteenveger

Ik zit in een kamer naast een persoon die ik niet ken, maar die me een volledig vertrouwen inboezemt. Deze persoon bezit alle eigenschappen van een goede raadgever: goedheid, wijsheid en kracht. Toch geven velen hem de pittoreske bijnaam 'schoorsteenveger'. Ik ben gekomen om hem raad te vragen over een paar persoonlijke problemen en hij heeft me geantwoord dat mijn innerlijke spanningen zo groot zijn dat het meest raadzaam voor me is een 'schoonmaak oefening' te doen. Zijn discretie is zo groot dat ik, doordat hij aan mijn zijde zit en me niet rechtstreeks aankijkt, me vrij kan uitdrukken. Op deze manier brengen we een heel goede relatie tot stand.

Hij verzoekt me mijn spieren volkomen te ontspannen. Hij helpt me daarbij door zijn handen op mijn voorhoofd en de verschillende spieren van mijn gezicht te leggen.(*)

Dan neemt hij mijn hoofd tussen zijn handen en beweegt het van links naar rechts, naar voren en naar achteren, opdat mijn nek en mijn schouders zich ontspannen. Hij maakt me erop attent dat het belangrijk is dat mijn ogen en mijn kaak ontspannen blijven.(*)

Vervolgens zegt hij me de romp spieren te ontspannen: eerst die aan de voorkant, daarna die aan de achterkant. (*)

Hij maakt zich geen zorgen over de spanningen in armen en benen. Hij legt me uit dat deze vanzelf wegtrekken als gevolg van het voorgaande ontspanningswerk. Hij beveelt me vervolgens aan om mijn lichaam te ervaren als zacht, als van rubber; "warm" en zwaar, totdat er een donzig en aangenaam gevoel over me heen komt.(*)

Hij zegt me: "we gaan recht op het doel af. Bekijk tot in het kleinste detail dat probleem dat het je lastig maakt. Bedenk dat ik niet hier ben om je te beoordelen. Ik ben een instrument van jou, en niet omgekeerd.(*)

Denk – gaat hij verder – aan datgene wat je nooit van je leven aan iemand zou vertellen. (*)
Vertel het me – zegt hij – zorgvuldig.(*)

"Als je wilt, ga dan door en vertel me alles wat je kwijt wilt. Vertel het me zonder je zorgen te maken over je manier van uitdrukken en laat je emoties de vrije loop." (*)

Na enige tijd staat de schoorsteenveger op en pakt een langwerpige, licht gebogen voorwerp. Dan gaat hij voor me staan en zegt: " doe je mond open." Ik gehoorzaam .
Vervolgens voel ik dat hij een soort lange pincet in mijn mond schuift die tot aan mijn maag reikt. Desondanks merk ik dat ik het kan verdragen... Plotseling roept hij: "ik heb hem te pakken!", en begint langzaam het voorwerp naar buiten te trekken. Eerst geloof ik dat hij iets

van me los scheurt, maar dan voel ik hoe een soort van aangename opgewondenheid in me opkomt, alsof er zich iets uit mijn ingewanden en uit mijn longen aan het losmaken is dat zich daar al heel lang boosaardig had genesteld. (*)

Nu heeft hij de pincet er helemaal uitgetrokken en ik verwonder me erover te zien dat hij er een walgelijk, zoet, kwalijk riekend en kleverig, kronkelend ding mee uit mijn mond heeft gehaald... Tenslotte stopt de schoorsteenveger het onaangename ding in een doorzichtige fles en ik voel een enorme opluchting, als een soort innerlijke reiniging van mijn lichaam.

Terwijl ik opsta kijk ik met open mond naar dat weerzinwekkende 'ding', dat zich oplost tot het verandert in een vormloze gelei. Na een poosje is het een donkere vloeistof geworden; daarna blijft het helderder worden, totdat het verdwijnt door vervlieging, door als gas te ontsnappen in de atmosfeer. In minder dan een minuut is de fles volkomen schoon.

"Je ziet", zegt de schoorsteenveger, "waarom men deze procedure 'schoonmaak' noemt. Enfin, vandaag is het niet slecht gegaan: we zijn wat dagelijkse problemen tegengekomen, met een beetje vernedering; een dosis verraad en een beetje schuldig geweten. En als resultaat was er een monstertje dat je belette om mooie dromen, een goede spijsvertering en verscheidene andere goede dingen te hebben. Als je eens wist..., soms heb ik enorme monsters naar buiten getrokken. Welnu, maak je geen zorgen als je een tijdje een onaangenaam gevoel behoud..., ik groet je."

4. De afdaling

We bevinden ons in een kleine boot midden op zee.

We gaan het anker lichten, maar merken dat het vastzit. Ik zeg tegen mijn reisgenoten dat ik zal gaan kijken wat er aan de hand is. Ik daal een trapje af en laat me in het kalme water zakken. Eenmaal onder water zie ik een school kleine vissen, de romp van de boot en de ankerketting. Ik zwem erheen en, me aan de ketting vasthoudend, daal ik verder af.

Ik merk dat ik zonder moeite kan ademen, zodat ik nog dieper ga, totdat ik op de bodem kom waar slechts weinig licht doordringt.

Het anker zit vast aan een paar stukken ijzer. Ik ga er dichter naartoe, terwijl ik het heftig naar boven trek. De grond wijkt. Ik heb een deksel opgetild die een soort vierkante opening blootlegt waardoor ik naar binnen ga. (*)

Ik zwem op grotere diepte en wanneer ik een koude onderstroom voel, volg ik die richting. Tenslotte stuit ik op een glad oppervlak gedeeltelijk bedekt met diepzeevervegetatie. Ik ga erlangs naar boven zonder me ervan te verwijderen. Naarmate ik verder naar boven drijf, zie ik meer licht. (*)

Ik kom uit in een opening binnen in een grot waarin een diffuus licht heerst. Ik klim uit het water op een soort platform. Ik doe een paar stappen en ontdek traptreden waarover ik heimelijk begin af te dalen.

De kleine doorgang wordt steeds smaller terwijl ik verder langs de trap afdaal die nu heel glad is. Ik zie fakkels, op regelmatige afstand van elkaar. Inmiddels is de afdaling bijna verticaal geworden. De sfeer is vochtig en verstikkend. (*)

Een roestig hekwerk dat als deur fungeert, belet de doorgang. Ik duw ertegen en het gaat knarsend open. Het einde van de trap is bereikt en nu is er alleen nog een modderige helling waarover ik voorzichtig afdaal. Er hangt een bedompte lucht, bijna als van een grafkelder. (*)

Een luchtstroom dreigt de fakkels uit te blazen. In de verte hoor ik het geraas van een wild geworden zee die de rotsen teistert. Ik begin enige twijfels te krijgen over mijn terugkeer. De wind fluit met kracht en blaast de onderste fakkel uit. Dan begin ik naar boven te lopen, ieder gevoel van opkomende paniek onderdrukkend. Langzaam ga ik via de modderige helling omhoog. Ik kom bij de roestige deur. Deze is dicht... Ik open hem opnieuw en klim moeizaam de bijna verticale trap op, terwijl achter mij de fakkels achter elkaar uit gaan.

De stenen trap wordt steeds gladder, zodat ik mijn voeten heel voorzichtig neerzet. Ik ben weer bij de grot aangekomen. Ik kom bij het platform en laat me in de wateropening zakken, op het moment dat het laatste lichtpuntje uitdooft. Ik daal af naar de diepte, terwijl ik het gladde en begroeide oppervlak betast. Alles is donker. (*)

Wanneer ik een koude onderstroom voel zwem ik met veel moeite in tegengestelde richting. (*)

Het lukt me uit de stroming te geraken. Nu ga ik recht omhoog totdat ik op een stenen platform stuit. Ik tast in alle richtingen rond op zoek naar de vierkante opening. (*)

Ik heb de plek gevonden. Ik ga door het gat. Nu maak ik het anker los en zet mijn voeten erop, terwijl ik aan de ketting trek om mijn kameraden te waarschuwen. Van boven hijsen ze het anker op, met mij als passagier. langzaam wordt het lichter in het water om mij heen en ik zie een fascinerende regenboog van onderwater wezens. Ik kom boven. Ik laat de ketting los, pak het trapje beet en klim aan boord te midden van het gejuich en de grapjes van mijn vrienden. (*)

5. De opstijging

Het is dag. Ik ga een huis binnen. Ik beklim langzaam een trap. Ik kom op de eerste verdieping. Ik klim verder. Ik kom uit op een dakterras. Ik zie een metalen wenteltrap. Deze heeft geen leuning. Ik moet verder omhoog om bij het waterreservoir te komen. Ik doe het rustig. Ik sta bovenop de watertank. De onderkant ervan is klein. Het hele geval beweegt door de windvlagen. Ik sta rechtop. (*)

Ik ga naar de rand. Onder me zie ik het platte dak van het huis. Ik voel me aangetrokken door de leegte, maar ik verman me en kijk verder om me heen. Dan laat ik mijn blik over het landschap gaan.(*)

Boven mij hangt een helikopter. Ze laten er een touwladder uit neer. De sporten zijn van hout. Ik pak de ladder en zet mijn voeten op de onderste tree. Het toestel stijgt langzaam op. Daar beneden wordt de watertank steeds kleiner.(*)

Ik klim de touwladder op tot ik bij het luik ben aangekomen. Ik probeer die te openen, maar hij is op slot. Ik kijk omlaag.(*)

Ze hebben het metalen luik opengeschoven. Een jonge piloot reikt me de hand. Ik treed binnen. We stijgen snel. Iemand kondigt aan dat er een defect is aan de motor. Vlak daarna hoor ik een knarsend geluid. De steunschroef is vastgelopen. We beginnen steeds sneller hoogte te verliezen. Er worden parachutes uitgedeeld. De twee bemanningsleden springen naar buiten. Ik sta op de rand van het luik, terwijl we met een duizelingwekkende vaart vallen. Ik neem een besluit en spring. Ik val voorover. De snelheid beneemt me de adem. Ik trek aan een ring en de parachute schiet als een groot laken omhoog. Ik voel een hevige ruk en een terugslag. Ik heb de val gestopt. Ik moet precies bij de watertank uit zien te komen, want anders val ik op de hoogspanningskabels of de pijnbomen, waarvan de toppen als scherpe naalden me al op staan te wachten. Ik manoeuvreer door aan het koord te trekken. Gelukkig helpt de wind me ook een handje.(*)

Ik val op de tank en rol door tot aan de rand. Ik wordt omhuld door de parachute. Ik bevrijd me eruit en zie hoe hij rommelig in elkaar valt. Ik sta weer rechtop. Heel langzaam begin ik de wenteltrap af te dalen. Ik kom op het platte dak en daal dan af naar de eerste etage. Ik ga nog verder naar beneden tot ik bij de woonkamer aankom.... ik doe het zonder me te haasten. Ik ben op de begane grond van het huis. Ik loop naar de deur, open hem en ga naar buiten.

6. De vermommingen

Ik bevind mij zonder kleren in een nudistenkamp. Ik voel dat ik nauwkeurig geobserveerd wordt door mensen van beide geslachten en verschillende leeftijden.

Iemand zegt me dat de mensen me bestuderen omdat ze opgemerkt hebben dat ik problemen heb. Hij raadt me aan mijn lichaam te bedekken. Dus zet ik een hoed op en trek ik schoenen aan. Meteen verliezen de nudisten hun belangstelling voor mij.

Ik kleeid me verder aan en verlaat het terrein... ik moet snel naar een feest toe. Ik ga een huis binnen en in de hal zegt een kerel tegen me dat ik me, om de salon binnen te kunnen gaan, adequaat moet kleden, aangezien het een gekostumeerd feest is. Hij wijst naar opzij en daar zie ik een garderobe vol met ongewone kleding en maskers. Ik begin zorgvuldig iets uit te zoeken. Voor een paar spiegels die samen een hoek vormen, probeer ik allerlei vermommingen en maskers uit. Ik kan mezelf van verschillende kanten bekijken. Ik pas de kleren en het masker die me het slechtst staan. (*)

Nu heb ik het mooiste van alle kleding en het beste masker gevonden. Ik bekijk het vanuit alle hoeken. Ieder detail dat niet perfect is wordt ogenblikkelijk veranderd totdat alles me wonderbaarlijk goed staat. (*)

Ik ga stralend de grote salon binnen waar het feest zich afspeelt. Er zijn veel mensen, allemaal verkleed.

Er valt een stilte en iedereen applaudisseert voor de perfectie van de kleding die ik draag. Men laat mij een podium opgaan en verzoekt me te dansen en te zingen. Dat doe ik. (*)

Nu vraagt het publiek mij mijn masker af te zetten en het optreden te herhalen. Als ik op het punt sta om dit te doen, zie ik dat ik gekleed ben in dat lelijke pak dat ik de eerste keer aanpaste. Tot overmaat van ramp draag ik geen masker. Ik voel me belachelijk en monsterlijk. Niettemin zing en dans ik voor het publiek, terwijl ik de beschimpingen en het afkeurend gefluit verwerk. (*)

Een roekeloze musketier die op het podium springt, geeft me een duw terwijl hij me beledigt. Dan begin ik me, tot zijn verbijstering, in een dier te veranderen. Ik blijf veranderen, maar steeds met behoud van mijn eigen gezicht; eerst ben ik een hond, dan een vogel en tenslotte een grote pad. (*)

Een toren uit een schaakspel komt naar me toe en zegt: "U zou zich moeten schamen... de kinderen zo aan het schrikken te maken!" Dan keer ik terug tot mijn normale gedaante in mijn alledaagse kleren. Ik wordt langzaam kleiner. Ik heb al het postuur van een klein kind. Ik ga van het podium af en zie de verklede mensen die, enorm groot, van bovenaf op mij neerkijken. Ik maak me nog kleiner. (*)

Een vrouw gilt hysterisch en zegt dat ik een insect ben. Ze staat op het punt om me onder haar voet te verpletteren, maar ik maak me microscopisch klein. (*)

Snel herneem ik de gestalte van een kind. Daarna mijn normale uiterlijk. Dan blijf ik doorgroeien ten overstaan van de aanwezigen die alle kanten oprennen. Mijn hoofd raakt het plafond. Ik bekijk alles van bovenaf. (*)

Ik herken de vrouw die me wilde vertrappen. Ik pak haar met een hand op en zet haar op het podium, terwijl zij hysterisch gilt. Terwijl ik terugkeer naar mijn normale lengte sta ik op het punt het feest te verlaten.

Wanneer ik in de hal aankom, zie ik een spiegel die mijn uiterlijk volledig misvormt.

Dan wrijf ik over het glas totdat het me weer het mooie beeld van mezelf teruggeeft dat ik altijd al wilde hebben. (*)

Ik groet de zuignap bij de ingang en verlaat rustig het huis.

7. De wolken.

In volledige duisternis hoor ik een stem die zegt: "Toen was er nog geen sprake van het bestaan of het niet-bestaan. Er was geen lucht en geen hemel en de schemering hing boven de gapende afgrond. Er waren geen menselijke wezens noch één enkel dier;

geen vogel, vis, kreeft, hout steen, grot, ravijn, gras, woud. Er waren geen melkwegstelsels noch atomen... en ook geen supermarkten. Toen werd jij geboren en begon het geluid en het licht en de warmte en de koude en het ruwe en het zachte."

De stem zwijgt en ik merk dat ik me op een roltrap bevind die omhoog gaat, midden in een enorm warenhuis. Ik ben verscheidende etages gepasseerd en nu zie ik dat het dak van het gebouw zich opent en de trap voert me langzaam en gemakkelijk verder omhoog in de richting van een heldere hemel.

Ik zie het gebouw daar beneden, heel klein. De atmosfeer is diepblauw. Ik voel verrukt hoe de wind mijn kleren laat wapperen, dan adem ik vredig de lucht in.

Bij het doorkruisen van een zachte nevelige damp stuit ik op een zee van zeer zachte wolken. De trap buigt zich horizontaal, zodat ik er nu overheen kan wandelen als over een voetpad. Terwijl ik verder naar voren ga, stel ik vast dat ik over een vloer van wolken loop.

Mijn stappen zijn zeer harmonisch. Ik kan grote afstanden overbruggen, aangezien de zwaartekracht gering is. Ik neem de gelegenheid te baat om luchtsprongen te maken en achterover op mijn rug te vallen en opnieuw op te veren, alsof een grote trampoline me steeds weer omhoog brengt. Mijn bewegingen zijn traag en mijn vrijheid van handelen is volledig. (*)

Ik hoor de stem van een oude vriend die me begroet. Dan zie ik hem, prachtig lopend, aankomen. Hij botst tegen me aan om me te omhelzen en we springen rond en veren keer op keer op terwijl we allerlei soorten figuren maken, lachend en zingend. (*)

Tenslotte gaan we zitten en mijn vriend haalt van onder zijn kleren een inschuifbare vishengel tevoorschijn, die hij vervolgens uitschuift. Hij brengt het tuig in orde, maar in plaats van aas hangt hij er een magneet aan in de vorm van een hoefijzer. Daarna begint hij met de hengel te manoeuvreren en de magneet zakt naar beneden door de wolkenvloer heen...

Na verloop van tijd begint de hengel te bewegen en roept hij: "We hebben beet!" Meteen begint hij op te halen tot er een groot dienblad verschijnt dat vastgehecht zit aan de magneet. Er staat allerlei eten en drinken op. Het geheel ziet er heel verzorgd uit. Mijn vriend zet het blad neer en we maken ons op voor het grote festijn. Alles wat ik proef smaakt verrukkelijk. Het meest verbazingwekkende is dat het aantal spijzen niet minder wordt. In ieder geval verschijnen er steeds nieuwe gerechten ter vervanging van de andere, alleen maar door het te wensen, dus begin ik die dingen uit te zoeken die ik altijd al had willen eten en ik verorber ze met groot genot. (*)

Wanneer we voldaan zijn strekken we ons op onze rug uit op het zachte wolkenkussen, terwijl we een groot gevoel van welbehagen ervaren. (*)

Mijn lichaam voelt wollig en lauw, volledig ontspannen, terwijl zachte gedachten door mijn hoofd spelen. (*)

Ik constateer dat ik geen enkele haast, onrust of verlangen ervaar, alsof ik alle tijd van de wereld heb. In die toestand van volaanheid en welbehagen probeer ik te denken aan de problemen die ik in het dagelijks leven had en ik ervaar dat ik ze kan behandelen zonder onnodige stress, zodat de oplossingen zich zonder emotie en helder aan mij voordoen. (*)

Na een poosje hoor ik mijn vriend die zegt: " We moeten weer terug".

Ik kom overeind en als ik een paar stappen doe, merk ik dat ik weer op de roltrap sta. zachtjes buigt deze naar beneden, door de wolkenvloer heen. Ik voel een lichte damp terwijl ik zachtjes aan de afdaling naar de aarde begin.

Ik nader het gebouw weer en ga van bovenaf via de roltrap weer naar binnen.

Ik daal langs de verschillende etages van het warenhuis af. Aan alle kanten zie ik mensen die naarstig bezig zijn hun inkopen uit te zoeken. Ik sluit mijn ogen en hoor een stem die zegt: "Toen was er geen vrees, geen onrust, geen verlangen, omdat de tijd niet bestond."

8. Vooruitgang en achteruitgang.

In een goed verlichte kamer doe ik enkele stappen en open een deur. Ik loop langzaam verder door een gang. Ik ga door een andere deur aan de rechterkant zie een nieuwe gang. Ik loop door. Een deur aan de linkerkant. Ik ga naar binnen en loop verder. Een nieuwe deur links. Ik ga naar binnen en loop verder. Weer een deur links, ik ga naar binnen en loop verder. Ik ga langzaam terug via dezelfde weg totdat ik weer bij de kamer ben waar ik begon.(*)

Aan de rechterkant van de kamer is een groot raam dat uitzicht biedt op een tuin. Ik open het. Ik ga naar buiten. Op de grond staat een apparaat klaar dat een stalen draad strak gespannen houdt, vlak boven de grond. Er zitten een paar grillige bochten in. Ik stap op de draad en probeer me in evenwicht te houden. Eerst zet ik één stap. Dan nog één. Ik verplaats mij, de bochten en rechte stukken volgend. Het kost me geen moeite. Nu ga ik, achteruit, dezelfde weg terug, totdat ik weer bij het beginpunt ben aangekomen. (*)

Ik stap van de draad af. Ik keer terug naar de kamer. Ik zie een spiegel, op mijn maat gemaakt. Ik loop er langzaam naartoe, terwijl ik mijn spiegelbeeld logischerwijze op me af zie komen. Dat doe ik tot ik het glas kan aanraken. Dan loop ik achteruit en zie hoe mijn beeld zich verwijderd.

Ik nader opnieuw tot vlakbij de spiegel, maar ik ontdek dat mijn beeld achteruit gaat en tenslotte verdwijnt. Nu zie ik mijn beeld achterstevoren aan komen lopen. Het stopt voordat het bij de spiegel aankomt, draait zich om en komt op me af.(*)

Ik stap naar buiten op een binnenplaats met grote tegels. Ergens in het midden staat een sofa, precies bovenop een zwarte tegel geplaatst. Alle andere tegels zijn wit. Men legt mij uit dat de sofa het vermogen heeft zich steeds in een rechte lijn en naar alle richtingen te verplaatsen, zonder daarbij zelf van richting te veranderen. Ik ga er opzitten en zeg: " Drie tegels vooruit" . En de sofa verplaatst zich naar de aangewezen plek. Vier naar rechts. Twee achteruit. Twee naar links. Eén naar achteren. Twee naar links, weer eindigend op de zwarte tegel. En nu: drie achteruit. Eén naar rechts. Eén naar achter. Vier naar rechts. Vier vooruit. Vijf naar links, aankomend op de bestemming.

Tenslotte: drie naar links. Twee naar achteren. Eén naar voren. Twee naar rechts. Drie naar achteren. Eén naar rechts. Vier naar voren, weer uitkomend op de aangegeven tegel.

Ik sta op en verlaat het huis. Ik sta stil in het midden van een grote snelweg. Er rijdt geen enkele auto. Ik zie iemand die mij erg dierbaar is recht op me afkomen. Hij is zo dichtbij dat hij me bijna aanraakt.(*)

Nu gaat hij achteruit en verwijdert zich steeds meer, totdat hij verdwijnt. (*)

Ik zie iemand naderen die een diep gevoel van walging in me oproept. Hij is heel dicht bij me gekomen. (*)

Nu gaat hij achteruit en verwijdert zich steeds meer, totdat hij verdwijnt. (*)

Hier zit ik. Ik herinner mij een uiterst moeilijke situatie, waarin ik me tegenover andere personen bevind . Ik verwijder me van die personen. (*)

Ik herinner me een situatie waaraan ik me met veel plezier zie deelnemen. Ik verwijder me van de situatie. (*)

9. De mijnwerker .

Er zijn mensen om me heen. We zijn allemaal gekleed als mijnwerkers. We wachten tot de lift omhoog komt. Het is heel vroeg. Een zachte motregen daalt neer uit een loodgrijze hemel. In de verte ontwaar ik de zwarte contouren van de fabriek, die schittert met zijn hoogovens. De schoorstenen spuwen vuur. De rook stijgt op in dichte kolommen.

Tussen het langzame en ver verwijderde ritme van de machines, hoor ik een schelle sirene die de wisseling van de ploegendiensten aangeeft.

Ik zie de lift langzaam omhoog komen die, met een sterke trilling, tot stilstand komt voor mijn voeten . We stappen op de metalen plaat. Een schuifhek gaat dicht en we beginnen langzaam te dalen, onder het gemompel van commentaren.

Door het licht van de lift kan ik de rotsachtige wand zien die, heel dichtbij, langs schuift. Naargelang we verder afdalen stijgt de temperatuur en de lucht wordt muf.

We stoppen tegenover een gang. De meerderheid van de mensen in de lift stapt uit. .Het schuifhek gaat weer dicht. We zijn nog met vier of vijf mijnwerkers. We gaan verder tot we bij een andere gang stoppen. De rest van de mensen stapt uit. Ik blijf alleen over en ga verder met de afdaling.

Uiteindelijk stopt de lift met een klap. Ik duw het hek opzij en loop verder terwijl ik een zwak verlichte tunnel in ga. Ik hoor het geluid van de lift die weer omhoog gaat .

Vóór mij, op een rails, staat het transportkarretje. Ik ga erop zitten en start de motor, waarna ik me langzaam door de tunnel beweeg. Ik stop het karretje aan het eind van de rails. Ik stap er af en begin gereedschap uit te laden. Ik doe de lamp van mijn helm aan.

Ik hoor verre echo's als van hamers en hydraulische boren. . . maar ik hoor ook een zwakke menselijke stem die verstikt roept. Ik weet wat dat betekent! Ik laat het gereedschap voor wat het is en hang een paar touwen over mijn schouder. Ik pak een pikhouweel en loop vastberaden de tunnel door, die steeds smaller wordt. Hier is al geen elektrisch licht meer. Ik laat me slechts leiden door het licht op mijn helm. Af en toe sta ik stil om te luisteren naar de richting van het gekreun.

Helemaal in elkaar gedoken kom ik aan het einde van de tunnel. Vóór me, in een pas uitgegraven holte, eindigt de gang. Aan de verspreid liggende brokstukken zie ik dat het plafond is ingestort. Tussen rotsen en de geknakte houten balken door stroomt water. De bodem is veranderd in een modderpoel, waar mijn laarzen in wegzakken.

Met behulp van mijn pikhouweel haal ik wat stukken steen weg. In een oogwenk wordt er een horizontaal gat zichtbaar. Terwijl ik bereken hoe ik me daar doorheen kan wringen, hoor ik duidelijk het gekreun..., de opgesloten mijnwerker moet zich zeker op een paar meter afstand bevinden. Ik steek de houweel tussen een paar stevige rotsblokken en knoop een uiteinde van het touw aan de steel vast, het andere eind doe ik om mijn middel. Ik trek het vast met een metalen gesp. Ik laat me moeizaam in de holte zakken. Kruipend op mijn ellebogen ga ik vooruit in een scherpe daling. Ik zie bij het licht van de helm dat de schacht smaller wordt tot hij helemaal afgesloten is. De vochtige hitte is verstikkend, mijn ademhaling gaat moeizaam.(*)

Dik slip loopt over mijn voeten. langzaam maar zeker begint het mijn benen te bedekken en glijdt plakkerig langs mijn borst. Ik ik word me bewust dat mijn nauwe ruimte in zeer korte tijd zal vollopen met modder.

Ik druk mezelf omhoog, maar mijn rug stoot tegen de rots. Ik probeer terug te kruipen... maar dat is niet meer mogelijk. De klagende stem is heel dichtbij.(*)

Ik schreeuw uit alle macht en de bodem stort in, mij met zich meeslepend in zijn ineensstorting... Een hevige ruk aan mijn middel valt samen met het plotseling stoppen van mijn val. Ik blijf hangen aan het touw als een absurde modderslinger. Mijn val is tot vlakbij een met tapijt bedekte vloer gestopt. Ik zie nu, in een sterk verlichte ruimte, een elegante kamer, waarin ik een soort laboratorium ontwaar en een enorme bibliotheek. Maar de noodzaak van de situatie maakt dat ik me bezig houd met de vraag hoe ik daar uit kan komen. Met mijn linkerhand breng ik het gespannen touw op orde en met mijn andere hand maak ik de gesp los waarmee het om mijn middel vastzit. Dan val ik zachtjes op het tapijt.

“Wat een manieren, vriend! Wat een manieren!”, zegt een scherpe stem. Ik draai me om en blijf verlamd staan. Voor mij staat een mannetje dat ongeveer 60 centimeter lang is. Zijn lichtelijk puntige oren buiten beschouwing latend, zou je zeggen dat hij goed geproportioneerd is. Hij is gekleed in vrolijke kleuren, maar wel onmiskenbaar als een mijnwerker. Ik voel me deels belachelijk en deels bedrukt wanneer hij me een cocktail aanbiedt. Hoe dan ook troost ik me door die zonder blikken of blozen op te drinken

Het mannetje doet zijn handen bij elkaar en houdt ze als een toeter voor zijn mond. Dan stoot hij een gekerm uit dat lijkt op een roep om hulp, dat gekerm dat ik me zo goed herinner. Dan voel ik een enorme verontwaardiging in me opkomen. Ik vraag hem wat die grap te betekenen heeft en hij antwoordt dat mijn spijsvertering daardoor in de toekomst zal verbeteren. Hij legt verder uit dat het touw dat om mijn buik knelde toen ik viel mij goed werk heeft geleverd evenals het traject door de tunnel op mijn ellebogen. Aan het eind van zijn vreemde opmerkingen vraagt hij me of de volgende zin betekenis voor me heeft: “U bevindt zich in de ingewanden van de aarde”. Ik antwoord dat dat een figuurlijke manier is om de dingen te zeggen, maar hij antwoordt dat het in dit geval om een grote waarheid gaat. Dan voegt hij eraan toe: “ U bevindt zich in uw eigen ingewanden. Wanneer er in de ingewanden iets mis gaat, denken de mensen verwarde dingen. Tegelijkertijd schaden de negatieve gedachten de ingewanden. Dus vanaf nu zult u daarvoor zorg dragen. Als u dat niet

doet zal ik gaan wandelen en dan zult u ontzettende jeuk krijgen en allerlei andere innerlijke kwalen... Ik heb een paar collega's die zich bezighouden met andere delen zoals de longen, het hart, enzovoort".

Nadat hij dit gezegd heeft begint het mannetje langs de wanden en het plafond te lopen en tegelijkertijd voel ik spanningen in de buik, de lever en de nieren.(*)

Dan sproeit hij met een gouden spuit een straal water over me heen en spoelt zorgvuldig de modder van me af. Ik ben ogenblikkelijk weer droog. Ik strek me uit op een ruime divan en begin me te ontspannen. Het mannetje haalt met ritmische bewegingen een klein bezempje over mijn buik en mijn middel, daarmee in mij op die plaatsen een opmerkelijke ontspanning bereikend. Ik begrijp dat door de verlichting van de ongemakken in maag, lever of nieren, mijn ideeën en gevoelens veranderen. (*)

Ik voel een trilling terwijl ik zachtjes omhoog ga. Ik sta in de lift, op weg naar de oppervlakte van de aarde.

Opmerkingen over de Geleide Ervaringen

Het schema waarmee de Geleide Ervaringen zijn opgebouwd is het volgende: 1.- Inleiding en setting; 2.- Verhoging van de spanning; 3.- Voorstelling van psychologische, problematische kernen. 4.Ontknoping (of mogelijkheden voor oplossing van de kern van het probleem); 5.Afname van de spanning en 6.- Geleidelijke afsluiting, in het algemeen voorgaande etappes weer doorlopend.

De asterisken (*) markeren geschikte pauzes om daar de eigen beelden te ontwikkelen.

VERHALEN

I. Het kind.

Het schilderij waar men doorheen stapt in het pretpark is geïnspireerd op de eerste kaart van de Tarot. Het stelt de afbeelding van een speler voor, die altijd geassocieerd werd met de omkering van de werkelijkheid, de goochelarij en de truc. Hij is familie van de goochelaar en opent een deur naar de onwerkelijkheid die je in staat stelt die dimensie van wonderen binnen te treden, geschikt voor herinneringen uit de kindertijd.

II. De vijand.

De "verlamming" die een groot deel van het verhaal domineert, staat toe situaties te recreëren waarin veel emoties hun lading verliezen door de dynamiek van het beeld veel langzamer te maken. Zo kan men een klimaat van verzoening scheppen, waarbij degene die "vergeeft" zich in een situatie van superioriteit bevindt t.o.v. degene die op een ander moment het initiatief nam oftewel degene die de "belediger" was.

III. De grote vergissing.

De scène van de brandweermannen als agenten en uitvoerders van de wet, is geïnspireerd op *Fahrenheit 451* van Bradbury. In dit geval wordt het beeld behandeld als contrast met de doodstraf door dorst in de woestijn. Hetzelfde idee maakt het mogelijk om het absurde van het proces te ontwikkelen waarin de beklaagde, in plaats van zich van zijn veronderstelde schuld te ontlasten zijn mond “vult” met een slok water. Wanneer de Secretaris afsluit met: “Ik heb gezegd, wat ik heb gezegd!”, kan hij slechts de woorden van Pilatus navolgen, daarmee dat andere surrealistische proces in herinnering roepend. De Oudsten die de uren verpersoonlijken zijn geïnspireerd op *de Apocalyps* van Lawrence. Het thema van de omgekeerde bril is zeer bekend in de experimentele psychologie en werd o.a. geciteerd door Merleau-Ponty in *De structuur van het Gedrag*.

V. De ideale partner

Het beeld van de reus is geïnspireerd op de *Gargantua en Pantogruel* van Rabelais. Het gezang brengt de feesten uit het Baskenland en de liedjes waarin "reuzen en blaaskaken" rondwandelden in herinnering .

De holografische beeld herinnert aan de projecties in *Het einde van de kindertijd* van Clarke. De hele kwestie van de zoektocht en de zinspeling op “kijk niet achterom” steunen op het verhaal van Orpheus en Eurydice in de Onderwereld.

VI. De wrok.

Het argument wordt behandeld binnen een klassieke context, hoewel de taferelen van de stad doen denken aan Venetië of wellicht Amsterdam.

De voordracht van het eerste koor is een aanpassing van de *Hymne aan Thanatos*, die gaat als volgt: "Hoor mij aan, oh Thanatos, wiens onbegrensde rijk zich uitstrekt tot alles en overal van alle sterfelijke schepsels! Van u hangt de verleende termijn van onze leeftijd af, die uw afwezigheid verlengt en die uw aanwezigheid beëindigt. Uw eeuwige slaap vernietigt de levende menigte en van hen wordt de ziel aangetrokken door aantrekking tot het lichaam dat ze allemaal hebben, wat hun leeftijd of sekse ook zij, aangezien niemand aan uw machtige, vernietigende kracht ontsnapt."

De voordracht van het tweede koor is gebaseerd op de *Hymne aan Mnemosina*, die als volgt gaat: "U bezit de macht om de lethargische wakker te maken en het hart met het hoofd te verbinden, de geest bevrijdend van de leegte, haar sterker makend en stimulerend, de duisternis verdrijvend van de innerlijke blik en de vergetelheid."

Wat betreft de dialoog met de geestverschijning, zegt deze aan het eind: “Een keer vaarwel! De glimworm kondigt al de nabijheid van de dageraad aan en zijn beweeglijke glans begint al te verbleken. Vaarwel, vaarwel, vaarwel! Denk aan mij!” Het is letterlijk uit Akte I, Scène V uit *Hamlet* van Shakespeare en het refereert aan de schim van de vader die aan de prins bekend maakt wie zijn moordenaars waren door middel van het vergif.

De boot, die ook een begrafeniskoets is, doet denken aan de oorsprong van “carnaval” (carrus navalis) . Die zwarte koetsen, soms versierd met grote oesters of schelpen, waarin de doods-kist werd vervoerd en vaak bedekt met bloemen, herinneren aan de waterreis. De spelen met bloemen en water van de Romeinse Lupercalia hebben hetzelfde antecedent. Hier gaat het

om vermommingen en veranderingen, waarin aan het eind van het verhaal de sombere Caronte, die terugkeert van het eiland der doden, verandert in de jonge bestuurder van een speedboot. Deze vertelling bestaat uit een zeer rijk en complex spel van beelden waarin ieder element een bepaalde bestudering toestaat; de onbeweeglijke zee, de boot die boven het water hangt, de cape die brandt, de koren, de cipressen (die de sfeer scheppen van Griekse eilanden en van begraafplaatsen), etc.

VII. De beschermster van het leven.

Is geïnspireerd op de 21e kaart van de *Tarot*. In de *Tarot* kaarten komt het beeld voor dat die van de ervaring het meest benadert, niet zo in de eerste verzameling van Court de Gebelin of van *de Tarot van de Bohemen* of, tenslotte, van de pseudo Egyptische Tarot. Over de *Anima Mundi* ("de wereld" genaamd in de *Tarot*), bestaat een rijk geïllustreerde prent in het boek van Fludd *Utriusque Cosmi Maioris*, gepubliceerd in 1617. Ook Jung refereert aan dit personage in zijn *Transformaties en symbolen van het libido*. De religies op hun beurt houden ook rekening met deze maagden van de grotten. In die zin is de beschermster van het leven een maagd van de grotten met elementen van het Griekse heidendom zoals de krans van bloemen en het hertje dat haar hand likt, wat de herinnering oproept aan Artemis of haar Romeinse tegenhanger Diana. Het zou niet moeilijk zijn om haar krans te vervangen door een krans van sterren, of haar voeten op een halve maan te plaatsen, om in aanwezigheid te zijn van een maagd van de grotten, maar reeds erfgoed van de nieuwe religies die het heidendom verdrongen.

De setting van de plot is tropisch en dat draagt ertoe bij de vreemdheid van de situatie te benadrukken. De kwaliteit van het water dat de hoofdpersoon drinkt, brengt het elixer van de jeugd ter sprake. Al die elementen gecombineerd dienen één en hetzelfde doel, nl. om de verzoening met het eigen lichaam te verheffen.

VIII. De reddende handeling.

De algemene vreemdheid van het argument is bereikt door de onzekerheid van de tijd te benadrukken ("ik ben er niet zeker van of het zonsopgang is of dat de nacht valt"); door ruimtes te confronteren ("ik zie dat de reus duidelijk twee ruimtes van elkaar scheidt; de ene, waar ik vandaan kom, vol stenen en heel dor, van die andere, vol begroeiing en leven"); door de mogelijkheid tot verbinding met andere personen af te kappen of door een Babylonische spraakverwarring in te voeren ("Ik vraag mijn begeleider over wat er gebeurt . Hij kijkt mij heimelijk aan en antwoordt in een vreemde taal : " Rex voluntas ") . En tenslotte, door de hoofdpersoon overgeleverd te laten aan ongecontroleerde krachten (hitte, aardbevingen, vreemde astronomische fenomenen, smerige poelen, oorlogssfeer, gewapende reus, etc.). Dankzij de genoemde elementen kan de persoon, komende uit die chaotische tijd-ruimte, zich beraden over de minder catastrofale aspecten van zijn leven en krachtige voornemens maken voor de toekomst.

De vier dreigende wolken hebben als referentie de *Apocalyps* van Juan van Patmos (6,2 tot 6,9): "En ik keek en ik zag een wit paard; en hij die het besteeg had een boog; en hem werd een kroon gegeven, en hij vertrok in overwinning en om te overwinnen.

Toen hij het tweede zegel verbrak, hoorde ik het tweede levende wezen, dat zei: Kom en kijk. En er kwam een ander paard tevoorschijn, roodbruin, en aan hem die het besteeg werd de macht gegeven om de vrede van de aarde te verdrijven en om elkaar te doden; en hem werd

een groot zwaard gegeven. Toen hij het derde zegel verbraken, hoorde ik het derde levende wezen dat zei: Kom en kijk. En ik keek en zag een zwart paard; en hij die het besteeg had een weegschaal in de hand... Toen hij het vierde zegel verbrak, hoorde ik de stem van het vierde levende wezen dat zei: Kom en kijk. Ik keek en zag een geel paard, en hij die het besteeg droeg de naam Dood, en de Hades volgde hem.

IX. De valse verwachtingen.

De Ervaring begint met elementen uit *La Divina Commedia* (de Goddelijke Komедie) van Dante. Zo lezen Dante en Vergilius, in de boog van de beroemde poort: “Door mij gaat men in de stad der smarten; Door mij gaat men in de eeuwige pijn; Door mij gaat men in tussen de verloren mensen. Gerechtigheid bewoog mijn hoge maker; Mij heeft gemaakt de goddelijke Macht, De hoogste Wijsheid en de eerste liefde. Tegenover mij werden geen dingen geschapen, dan wel het eeuwige, en ik duur eeuwig: Laat alle hoop achter, gij die binnentreedt”.

XI. De reis.

De snelle verplaatsing van de luchtbel herinnert aan die reis die zo schitterend verteld is door Stapledon in *Maker van sterren*. De beschrijving van het Dopplereffect, in de kleurverandering van de stenen door de snelheidswerking, blijft in de Geleide Ervaring verborgen met deze zin: “Ik voel dat de snelheid toeneemt. De heldere sterren veranderen van kleur totdat ze verdwijnen in de totale duisternis”.

Hier volgt een curieuze beschouwing: “Als aangedreven door een grote katapult, schieten we recht omhoog. Ik geloof dat we in de richting van Beta Hydris gaan, of misschien naar NGC3621(?)”. Waarom worden die kosmische richtingen beschreven? Als op het moment van beschrijving de zon aan het ondergaan is (“Naar de afgrond is het nacht; naar de vlakke vluchten de laatste zonnestrallen in meerdere kleuren”), is het voldoende te weten op welk plaatselijk uur de gebeurtenis zich afspeelt .

Als we weten dat dit werk geschreven werd medio 1980 nl. met als centrale dag 30 juni en dat de plaats waar het werd geproduceerd, gelegen is op 69 graden westerlengte en 33 graden zuiderbreedte, dan komt het plaatselijke uur overeen met 19.00 uur (met aftrek van 4 uren t.o.v. GMT) . En op dat moment toont het hoogtepunt van 90 graden (d.w.z. het punt dat zich boven de luchtbel bevond en waar deze zich rechtstreeks naartoe richtte) ons een hemel die, tussen het sterrenbeeld het zuiderkruis en de Corvus en dichtbij Anthiae, verschillende hemellichamen goed kan definiëren.

De meest opvallende onder deze zijn precies Beta Hydris en NGC 3621. Maar de schrijver spreekt zich niet duidelijk uit, aangezien de eerste zich bevindt op 125,28' azimut W; op 87,351 graden hoogte 11 :52.0 loodrecht en op 34,23' declinatie terwijl de tweede zich bevindt op 92,08'W; 80,43; 11: 17,3 en 32,52. Als we precies zijn, dan ging de luchtbel af op Beta Hydris (nummer 103.192 in de catalogus van Draper; grootte 4 ,3: spectrale soort B9, veranderlijk en op een afstand van 326 lichtjaren). NGC 3621 daarentegen (spiraalvormig melkwegstelsel op 16 miljoen lichtjaren -), zou veel verder weg geplaatst blijken. Ik denk dat de twijfel van de schrijver gelegen is in het feit dat de NGC 3621 een veel mooier hemellichaam is. Waarom zou hij dat niet uitkiezen om naartoe te gaan? Met alle rariteiten die

de Geleide Ervaringen ten tonele brengen, zou die astronomische vrijheid niet slecht ontvangen worden.

Met betrekking tot het hemellichaam in beweging zegt men :” Ik ga door tot ik bij een vlakke aankom....etc.“. Zonder twijfel herinnert de beschrijving aan een paar topografische constructies uit de moderne geometrie die vorm hebben gekregen in objecten die “omtrekkende bewegingen maken”. Met de beweeglijkheid van dat type hemellichaam produceert de auteur een verwarrend effect. Denken we aan de houtgravure (gedrukt op 4 platen) van het Moebius-lint van Escher om dichterbij het centrale thema te komen: dat werk wekt bij ons, hoewel het statisch is, de indruk van een paradoxale perceptie.

Hofstaater, in zijn Oneindige en Sierlijke Lus, legt uit: ” In het concept van vreemde lussen zit impliciet het oneindige want wat is een lus anders dan een manier om, op eindige manier, een eindeloos proces voor te stellen? En het oneindige speelt een grote rol in de tekeningen van Escher. Daarin zien wij gewoonlijk kopieën van een bepaald thema die zich aan elkaar koppelen, op die manier de visuele analogieën van de “Anons van Bach vormend”. Conform dit thema, zou het object uit de Geleide Ervaring een "lus in beweging zijn".

12. Het festival

In *Hemel en Hel* merkt Huxley op: “Voor de meerderheid van ons is de wereld van dagelijkse ervaringen bijna altijd saai en monotoon. Niettemin verspreidt zich, voor enkelingen met regelmaat en voor ettelijke mensen soms, iets van de schittering van de visionaire ervaring over het normale beeld, zo het dagelijkse universum veranderend.”

En de mening van een psycholoog, die zich verdiept had in deze Ervaring (mediterend terwijl een andere persoon hem hardop voorlas), was als volgt: ” Ik zag dat het kon leiden tot een staat van “open perceptie” zonder je toevlucht te nemen tot drugs en andere min of meer ontbindende procedures (ik denk aan de oefeningen van slaaponthouding; vasten, een dieet met weinig calorieën, geforceerde ademhaling; opsluiting in onbeweeglijke toestand en in duisternis, experimentele en religieuze trance, etc.). Dit feit betekent voor mij een grote vooruitgang door zijn onschadelijkheid en door de mogelijkheden tot speciale staten van bewustzijn die het de onderzoeker biedt. Maar zou men bovendien met een professionele beoefening, niet kunnen beschikken over de Geleide Ervaringen als een therapie-instrument? En ook al verklaart men mij dat ze niet met die bedoeling zijn bedacht, toch sta ik erop dat die mogelijkheid niet onbenut gelaten zou moeten worden. Bovendien zou men, vanuit de interesse van de sociale psychologie, zich misschien kunnen oriënteren op een zeer groot aantal mensen die hun toevlucht nemen tot drugs en alcohol als panacee. Dit zijn vragen die ik poneer. Wat mij betreft opent dit materiaal een studiegebied wat ik tot voor slechts enkele uren niet had kunnen voorzien. Misschien komt dat doordat ik sterk getroffen ben door deze Ervaring”.

SPELEN MET BEELDEN

6. De Vermommingen

Talrijk zijn de elementen die doen denken aan *Alice in Wonderland* en *Door de Spiegel* van Carroll. Denken we aan de vergrotingen en verkleiningen in deze passages,” Goed dan, ik zal het eten”, zei Alice. “Als het me groter maakt, kan ik tenminste bij het sleuteltje word ik nog kleiner, dan kan ik onder het deurtje doorkruipen. Hoe dan ook, maar ik zal in die tuin komen, en de rest kan me niks schelen. . . ! Ze at een stukje en vroeg vol verwachting: “Welke kant Op?”, waarbij ze haar hand bovenop haar hoofd hield om te voelen of ze nu de hoogte in zou groeien of de laagte in zou kruipen.” En aan dit andere fragment, met de transformaties in ruimte: "Laten we veronderstellen dat het spiegelglas net zo dun werd als het gaas zodat we er doorheen konden komen.

Nee maar! Nu verandert het in een soort nevel! Zo is het vrij makkelijk om er doorheen te gaan...!. Ook in *In de Ban van de Ring* van Tolkien vinden we de gedaanteveranderingen in de magische spiegel, zoals in bijna de hele universele mythologie voorkomt. Wat betreft de transformaties van mens in dier loopt er een lijn zonder onderbreking van de oudste overleveringen naar de *Metamorfose* van Kafka.

Zo zijn deze thema's wijd en zijd bekend en toch is de Ervaring hoogst origineel. Wij geloven dat, zoals in de *Fedro* van Plato, “de beste geschriften er eigenlijk toe dienen om de herinneringen van de mensen die het al weten wakker te maken.”

7. De wolken

Dit werk draagt dezelfde naam als de komedie die Aristophanes in 424 voor Christus het licht deed zien. De hele Ervaring heeft een ondergrond van vrolijkheid en spot als eerbetoon aan de intentie van het Griekse werk. De stem die men in het begin hoort vat in eenzelfde verklaring de Genesis van drie belangrijke werken samen.

Zo vertelt de psalm (kerkgezag) uit het werk van de Rigveda ons: "Derhalve was er geen bestaan, noch het niet-bestaan: er was geen koninkrijk van de lucht, noch van de hemel verder weg". De tekst is letterlijk uit het eerste boek van Mozes (Genesis 1,2). En wat betreft "...er waren...", dit correspondeert met de Popol- Vuh (boek van de Stam der Quichés -Indianen, volgens het manuscript van Chichicastenango) . Die tekst, waaruit blijkt dat er "geen melkwegstelsels noch atomen waren" plaatst ons in de huidige tijd en geeft commentaar op de theorie van de Big Boem. En bij “ ,tenslotte, gaat het :volgens de notitie van de auteur) over de uitleg die een meisje van vier jaar gaf. Het gaat om deze anekdote: “Vertel me eens, Nancy, hoe zag alles eruit voordat de Wereld begon?” “Er was geen pappa, geen mamma”, antwoordt de kleine, “en er waren ook geen supermarkten”.

8. De mijnwerker.

Het mannetje uit de mijn is een dwerg, een figuur uit de diepte der aarde, zeer bekend uit legendes en Europese verhalen. Zoals het beschreven is in deze Ervaring gaat het hier om een allegorie die overeenkomt met de vertaling van kinetische impulsen van de ingewanden in een visueel beeld.

